

РІК LI, Ч. 2

ЛЮТИЙ — 1994 — FEBRUARY

No. 2, VOL. LI

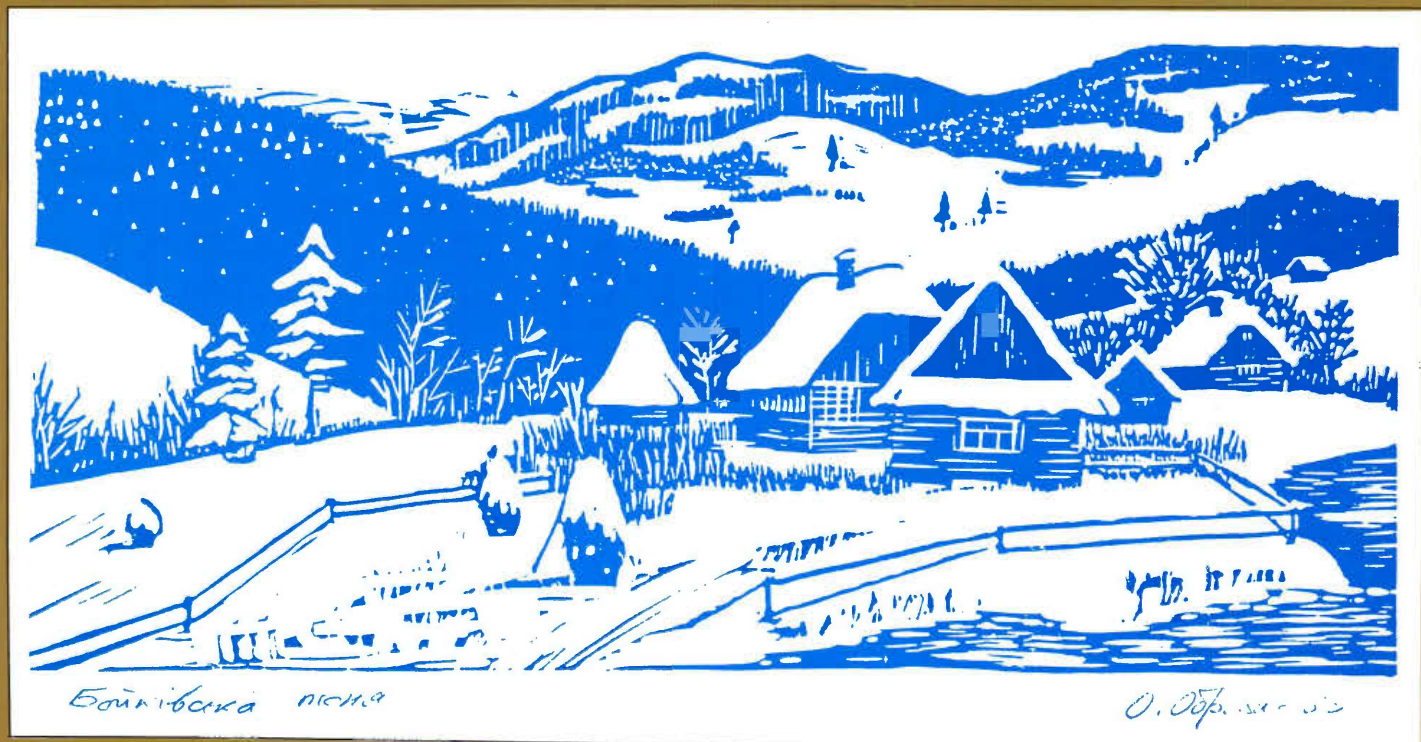
НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK LI, Ч. 2

ЛЮТИЙ — 1994 — FEBRUARY

No. 2, VOL. LI

ЗМІСТ

Іванна Рожанковська. "Наше Життя" 1944 — 1994.	1
Маруся Бек. Золотоліття.	6
Юрій Зайцев. "Нехай ім'я твоє святиться".	7
Привіти з нагоди ювілею "Нашого Життя".	10
Вісті з Централі.	14
Our Life	
Obituary of Dr. Maria Kwitkowsky and summary of articles in the Ukrainian section.	15
Halyna Kuzyszyn. The Cleveland Museum-Archives.	16
Marta Bohachevsky Chomiak. Culture Column.	18
Halyna Kuzyszyn. Film Review: <i>Famine-33</i>	19
Lada Hapij. Contra Spem Spero — Lesia Ukrainka's Personal Reflections.	21
Meredith Sullivan, Sharon Crecelius. Who Controls the TV Remote in Eastern Europe... or (reprinted with permission from <i>Midifest Magazine</i>).	22
Дописи відділів.	23
Пожертви.	29
Посмертні згадки.	33
Нашим дітям.	34
Посмертні згадки.	36
Загальні збори.	3 стор. обкл.

На обкладинці: Бойківська пісня. Остап Оброца. Графіка, 1965.
On the cover: Song from the Boyko region. Ostap Obroca. Graphic, 1965.

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англійської частини — **Галина Н. Кузишин**
Мовний редактор — **Роман Юревич**
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
Анна Кравчук — з уряду
(Голова Союзу Українок Америки)
Олена Бобиляк — з уряду
(пресова референтка Головної Управи)
Марта Богачевська-Хом'як
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська

РЕДАКЦІЯ
108 Second Avenue
New York, NY 10003
(212) 674-5508
Fax: (212) 254-2672
Адміністратор — **Наталія Дума**

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly —
except Aug. by Ukrainian National Women's League of
America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY 10003.
ISSN 0740-0225

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1994 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

Postmaster: send address changes to "OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

ЕКЗЕКУТИВА

Анна Кравчук	— голова
Ольга Тритяк	— 1-ша заступниця голови
Наталія Даниленко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Іванна Ганкевич	— протоколярна секретарка
Варка Бачинська	— кореспондентська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Таїсса Турянська	— фінансова секретарка
Лідія Білоус	— вільний член
Софія Геврик	— вільний член
РЕФЕРЕНТУРИ	
Люба Фірчук	— музейно-мистецька
Ока Грицак	— виховна
Лідія Черник	— суспільної опіки
Люба Більовщук	— стипендій
Олена Бобиляк	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко	— Дітройт
Оксана Фаріон	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Марія Попянська	— Нью Джерзі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Ірена Гладка	— Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич	— голова
Марія Томоруг	— член
Розалія Полчі	— член
Марія Дорожинська	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА

108 Second Avenue
New York, NY 10003
(212) 533-4646
Директор — **Омеляна Рогожа**
Години урядування:
від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

UNWLA Inc. Scholarship Program
P.O. Box 172
Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494
Luba Bilowchtchuk

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W24HG
England

АВСТРАЛІЯ

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, NY 10003
(212) 228-0110
Fax (212) 228-1947

”НАШЕ ЖИТТЯ” 1944 — 1994

Преса — це така могутня сила, без якої неможлива жадна громадська праця в теперішніх часах.

Константина Малицька.

Офіціоз Союзу Українок Америки має свою передісторію, яка до деякої міри віддзеркалює нелегкі початки та поступовий ріст організації. Стимулом до заснування крайової жіночої організації в США був Конгрес Міжнародної Жіночої Ради, який відбувся в травні 1925 р. у Вашингтоні. З ініціативи Жіночої Громади постав Конгресовий Комітет, до якого увійшли ще представниці трьох жіночих організацій Нью-Йорку і околиці. Завданням комітету була збірка грошей на покриття коштів делегатки з Європи. На конгрес приїхала Ганна Чикаленко-Келлер зі Швейцарії, участь брали також Олена Лотоцька і Юлія Ярема. Після конгресу учасниці звітували про його перебіг, і Г. Чикаленко-Келлер піддала думку, щоби в США жінки заложили організацію на зразок Союзу Українок в Галичині. Ідея прийнялася, і організації, які входили до Конгресового Комітету, стали зав'язком Союзу Українок Америки.

Молоді жінки, які увійшли до Управи СУА, виявляли багато доброї волі, але брак досвіду сповільнював поступ. Складові організації діяли далі самостійно, влаштували різні імпрези, щоби здобути фонди на допомогу в "старім краю" і в США. Вкладка до СУА виносила 5 дол. річно від відділу, на організаційну роботу не було грошей. Невеликий прихід приносили виставки народного мистецтва, концерти і збірки, які управа влаштовувала при співпраці відділів.

Від 1925 до 1928 року СУА не проявляв організаційної діяльності, і лише в 1928 р. постав ще один відділ.

Інформації про діяльність СУА появлялися в часописах "Свобода" і "Америка" в США і двотижневику "Жіноча доля", який виходив у Коломії, а його редактором і видавцем була Олена Кисілевська. В 1928 р. вона була вибрана сенаторкою до польського сейму. "Жіноча доля" була популярним журналом серед жіноцтва Канади і США.

В 1929 р. О. Кисілевська відвідала Америку. В США її радо вітали, влаштували віча і прийняття. Вона об'їхала 12 українських громад і при кожній нагоді заохочувала жінок вступати до СУА та підтримати заходи творення крайової організації. Не забувала також про передплату і датки на пресовий фонд "Жіночої долі".

Управа СУА влаштувала в її честь бенкет та відбула з нею наради. Перебування О. Кисілевської в США причинилося до поживлення організаційної праці СУА. У двох наступних роках постало 11 нових відділів.

Дальшим стимулом росту організації став Перший Жіночий Конгрес у травні 1932 р., який був заразом

і Конвенцією СУА. Вже в травні того ж року кількість відділів зросла до 29, а 23 товариства заявили про готовність вступити в члени, але не виповнили всіх формальностей.

На запрошення Управи СУА, в Конгресі взяла участь Марія Бек з Пітсбургу, де вона тоді студіювала право і була активна в місцевій громаді, заснувала 27-ий Відділ СУА. Вона виголосила на Конгресі дві доповіді: одну українською, а другу англійською мовами.

Невдовзі після Конгресу М. Бек звернулася до управи СУА у справі видавання жіночого журналу. В архіві СУА збереглося її листування з Оленою Лотоцькою, головою СУА. В листі з 23 січня 1933 р. М. Бек повідомляє, що "...рішила видавати місячник-журнал для українського жіноцтва та для молодих дівчат у двох мовах: українській і англійській". Далі пише, що носилася з тією думкою вже два роки. Її сподівання, що на I Конвенції СУА буде висунена справа потреби пресового органу СУА, не здійснилися і тоді вона листовно звернулася до Олени Кисілевської, Ольги Кобилянської і Сидонії Никорович з проханням про поради. Всі три заохочували її видавати жіночий журнал та обіцяли підтримку. М. Бек просила О. Лотоцьку про апробату, підкреслюючи його важливість для СУА. На її думку, "Користи будуть великі, бо наша жіноча організація буде мати де виявити свої потреби, пляни, здобутки і тому буде могла скоріше розвиватись та скріплюватись внутрі. Журнал буде стояти до повної розпорядимості Союзу Українок Америки, а навіть радо передамо його в руки самої організації, коли вже поставимо його на кріпке підложа". Зі сторони СУА М. Бек розраховувала на співпрацю і моральну підтримку.

Відповідь О. Лотоцької на лист М. Бек датована 29 січня 1933 р., де вона пише: "Ваша пропозиція видавництва має мій повний ентузіазм... Я носилася з цєю думкою вже два роки тому і розписалась в цій справі з сенаторкою Кисілевською і декількома жінками в краю. Та вони, а головно Кисілевська, підняли такий лямент, будьтоби ми тою думкою хотіли убити всі жіночі видавництва в краю, які спираються головно на американських передплатниках... мене обняв жах і я цю думку мусіла залишити..." Далі вона заявляє, що з уваги на зміну настанови О. Кисілевської можна зразу приступити до видавання журналу, опісля додає: "Розуміється коли б Ви згодні були зробити цей часопис офіційним органом СУА, тоді було б обов'язком кожної членкині цей часопис передплатувати. Цю справу я обговорю на засіданні езекутиви СУА і напишу Вам як ми задумали б

це перевести в життя". Рішення в цій справі не знаходимо у протоколах Управи СУА ані в листуванні.

У травні 1933 р. появилось перше число "Жіночого світу". В архіві СУА знаходяться наступні числа журналу: серпень — вересень, жовтень — листопад, грудень 1933 р., січень — лютий, березень 1934 р. (два поодинокі і три подвійні). В кожному числі подано, що "Жіночий світ" є органом СУА, редактор і видавець Марія Бек, річна передплата 2 дол., одне число — 15 центів.

Постійні рубрики — це редакційні статті, обіжники Головної Управи СУА, дописи відділів СУА, списки нових передплатників "Жіночого світу", кольпортерів та жертводавців на пресовий фонд. На решту змісту складалися статті на різні теми: голод в Україні 1933 р., збереження рідної мови, перше Свято Української Жінки в серпні 1933 р. в Чикаго з участю жінок зі США і Канади, проголошення Українського Жіночого Конгресу в Станиславові, короткі біографії видатних жінок, лікарські поради, поезії і оповідання відомих письменників поруч з аматорськими віршами, оповіданнями та п'єсами. Деякі статті були ілюстровані знімками.

В кожному числі було 5 — 9 сторінок англійською мовою під заголовком "Section by young Ukrainians". В тій частині не було постійних рубрик, добір статей робить враження випадковості, приміром, деякі факти про Україну, настанова молоді до українських проблем, демонстрації проти голоду в Україні, дещо про український павільйон на Світовій виставці в Чикаго, протокол першого конгресу Ліги Української Молоді, оповідання, сентиментальні та патріотичні вірші невідомих авторів, "мудрі думки" славних людей, включно з А. Гітлером. В березні 1934 р. М. Бек вислала обіжник до відділів СУА без апробати Головної Управи, в якому повідомила, що "Жіночий світ" має 180 передплатників, а 1 січня 1934 р. задовження виносило 585.80 дол. Пропонувала, щоб відділи складали на пресовий фонд по 5 дол. місячно, а також влаштували імпрези для відзначення першої річниці журналу в травні і переслали дохід теж на цей фонд.

М. Бек вислала листа і обіжник до Головної Управи, яка дала негативну відповідь на її пропозиції і вимагала вияснення. В архіві нема дальшого листування у цій справі. Останнє число "Жіночого світу" вийшло в березні 1934 р.

Перша спроба видавання жіночого журналу в США не увінчалася успіхом. На головну причину невдачі натякнула (здається, несвідомо) сама М. Бек, коли в редакційній статті в грудні 1933 р. між іншим писала, що журнал прийшлося творити "з нічого і майже з нічим, бо крім доброї волі не було в нас ні матеріяльних засобів ні фахівців по тому ділі". Рівень видання вказував на брак журналістичного досвіду, а фінансової підтримки ледве чи можна було сподіватися в часах, коли українська імміграція відчула дошкульно економічну кризу, яка почалася в жовтні 1929 р. і продовжувалася в тридцятих роках.

Кількість відділів зростала і з часом членство почало відчувати брак власного пресового органу.

На III Конвенції 1937 р. схвалено провести збірку на

пресовий фонд, яка не дала бажаного висліді. Всупереч тому наступна, IV Конвенція 1941 р. вирішила скласти умову на два роки з видавництвом "Америка" у Філадельфії та видавати два рази на місяць сторінку СУА. На редактора запрошено Олену Лотоцьку. З вибухом Другої світової війни перестали приходити жіночі журнали з Галичини, і Управа СУА приспішила видавання сторінки, перше число якої під заголовком "Вістник СУА" (від серпня 1940 р. "Вісті СУА") появилось 11 листопада 1939 р. в часописі "Америка". В архіві СУА не збереглися "Вісті СУА", тому ближчі дані подаємо зі звіту О. Лотоцької, надрукованого в "Ювілейній Книжці СУА, 1925-1940" Нью-Йорк, 1941:

"...На зміст Вістника-Вістей СУА склалися: Звідомлення Централі до відділів, статті на різні культурно-освітні теми, реферати, поезії, статті організаційні, новинки із жіночого світа, та дописи з діяльності відділів СУА.

До Вістей СУА дописували статті: Аннета Л. Кмець, голова СУА; Олена Штогрин, організаторка; Ірина Козаченко і Анна Бойко, заступниці голови; Юлія Шустакевич й Катерина Хомяк, а відділові дописи в більшості їхні секретарки.

З листів до редакції Вістей СУА можна бачити, що сторінка є дуже популярна. Редакторка вірить, що видання чисто самостійного часопису чи журналу СУА має вже добру підставу, та що членки СУА не будуть могли обійтись більше без свого пресового органу, і на конвенції рішучо заявляться за самостійним часописом, а по конвенції його з усієї сили піддержуть..."

На VI Конвенції СУА у вересні 1943 р. головою вибрано Олену Лотоцьку. На початку каденції зразу почалася підготовча праця для видавання часопису. На редактора запрошено Клавдію з Гаврищаків Олесницьку. В 1925 р. вона закінчила гімназію Сестер Василіянок у Львові, опісля студіювала право у Краківському університеті, одержала диплом магістра. До США приїхала в 1936 р. з чоловіком, адвокатом Романом. Дочка Анна і син Марко народилися в США. Після закінчення студій соціальної психології в Колумбійському університеті, також дипломом магістра, працювала професійно у шкільництві. К. Олесницька була активна в українській громаді як членка 1-го Відділу СУА, очолювала його в 1943 р., тоді також увійшла до Головної Управи СУА як голова організаційної секції, а на VII Конвенції СУА в 1945 р. стала головою освітньо-стипендійної секції.

Перше число місячника "Наше Життя", офіціозу Союзу Українок Америки, вийшло 1 січня 1944 р. Воно мало 10 сторінок газетного формату (дві сторінки святочних оголошень), наступні числа — 8 сторінок. Річна передплата в США виносила 1.50 дол., в Канаді — 2 дол., одне число — 15 центів. На першій сторінці поміщено, між іншим, знімок Головної Управи СУА, святочні побажання і список жертводавців на пресовий фонд. У списку на першому місці є даток 100 дол. від Василя Пуйди. Про нього розповідали давні іммігранти, як він доробився маєтку. В часі війни на залізничному двірці знайдено великий вантаж різних коралів, і не було ві-

домо хто і для кого його вислав. Товар виставлено на продаж, і В. Пуйда купив його за безцінь, а продав за великі гроші. Коли довідався, що СУА хоче видавати часопис, запропонував пожити в сумі 1,000 дол. під умовою, що матиме вплив на зміст газети. Управа СУА не погодилася на таку пропозицію, а В. Пуйда зложив даток 100 дол. безкорисно.

В першому числі знаходяться статті: К. Олесницької "Чи догідна пора", О. Лотоцької "Ми доросли", заступниці голови Олени Штогрин "Привіт новій газеті" і колишньої голови Анети Кмець "Aspects of 'Our life'". У статтях не відчувається ентузіазму ні задоволення з досягненої мети. Всі чотири авторки, кожна на свій лад, стараються переконати читачів про потребу газети, апелюють до патріотизму, почуття обов'язку, лояльності членства, навчають, що робити, щоби газета втрималася.

Вже в першому числі започатковано деякі постійні рубрики: редакційні статті, "Вісті з централі СУА" (звіти з засідань Головної Управи, рішення Екзекутиви, обіжники, пригадки про реченці та подібні справи), "Централа одержала" (списки відділів, які вплатили річні вкладки і обов'язкові фонди, передплати, датки на різні цілі), "При громадській роботі" (дописи відділів), повідомлення про діяльність канадських жіночих організацій, "Біля хати і кухні".

На організаційні теми писала О. Лотоцька та членки Головної Управи, цікаві статті надсилали Юлія Шустакевич, перша голова СУА. В серпні 1944 р. проголошено організаційну поїздку голови СУА О. Лотоцької. Вона плянувала відвідати 40 відділів в часі від 8 вересня до 24 листопада. Всіх відділів було тоді 58.

В кількох числах 1944 р. ішла стаття Льонгина Цегельського "Опера в других народів і у нас", в 1945 р. від січня до листопада — Миколи Чубатого "Картини минулого України".

В кількох статтях, у тому числі і редакційних, були порушені виховні питання, принагідно медичні теми, косметичні поради, культурна хроніка, нотатки про виставки народного мистецтва, концерти, виступи Ольги Лепкової, Ольги Павлової, Романа Придаткевича, кар'єру Івана Годяка.

В усіх річниках від 1944 до 1950 року були традиційні статті: в лютому — про Лесю Українку і Ольгу Басараб, в березні — про Тараса Шевченка, а в листопаді — про здобуття Львова українським військом 1 листопада 1918 р.

В "Нашому Житті" не було статей ні новин про військові події. Часті заклики до праці в Американському Червоному Хресті, заохота давати кров для поранених вояків та купувати "військові бонди" були немов відгомном далекої війни.

Відділи вислали святочні дарунки для вояків, синів членок СУА. Від січня 1945 р. "Наше Життя" почало вшановувати членок СУА — матерів, сини яких полягли у війні. Під заголовком "Матері золотої зірки" поміщували знімок матері, дані про родину і поляглого сина.

Про закінчення Другої світової війни в офіційній СУА не було взагалі згадки.

У січні 1945 р. в редакційній статті відчувається оптимізм. К. Олесницька, між іншим, пише: "Вже в першому своїй році "Наше Життя" сповнило свою місію і завваги, що, 'ми інакше виглядали б, якби почали видавати свою газету л'ять чи десять літ цьому — цілком непересадні". Вона дає також признання членству: "Цей ентузіазм, ця щира підтримка зі сторони української жінки, з якою стрінулося "Наше Життя" прямо від першого дня виходу на світ —це лиш доказ, що наше жіноцтво в Америці доросло до цього, щоб мати свою газету".

В кількох коротких статтях і дописах відділів членки висловлювали похвали для газети. Відгук членок на статті був позитивний, приміром, Ю. Маньовська з 59-го Відділу писала, що на сходах читають "Картини минулого України" і доповнюють свої знання з історії.

Ще на VI Конвенції СУА в 1943 р. схвалено пресовий фонд, але лише деякі відділи призначили на нього невеликі суми. Були також винятки — з призначених фондів 42-ий Відділ у Філадельфії вплатив 242 дол., Філія СУА в Дітройті — 200 дол., 21-ий Відділ у Брукліні — 95 дол., а членка того Відділу Анна Бодак придбала на рахунок Відділу 87 передплатників, за що одержала відзначення від Головної Управи СУА.

З дописів відділів, де вони часто подавали прихід з імпрез і збірок та розподіл грошей на різні цілі, приходимо до висновку, що "Наше Життя" не було пріоритетом членства. Активні відділи жертвували сотні, а то й тисячі доларів на різні потреби громади, а менші суми — на пресовий фонд. Все ж таки передплати і датки вможливили дальше видавання газети.

У квітні 1945 р. повідомлено, що СУА став членом Генеральної Федерації Жіночих Клубів.

У серпні появилася вістка українського часопису "Перелом" в Аргентині, в якій редактор пише, що одержав одне число "Нашого Життя" — газета дуже змістовна, оригінальна, добре редагована і в своєму часописі він заохочує жінок до передплати.

У травні повідомлено про смерть президента Ф. Д. Рузвельта і запряження нового президента Гері С. Трумена. СУА вислав співчуття до дружини президента Рузвельта і одержав подяку.

Ще під час війни американський уряд розглядав різні можливості допомоги мільйонам втікачів у Західній Європі. Українці не залишилися позаду. Після нарад Українського Конгресового Комітету і Комітету Українців Канади в червні 1944 р. постав у США Український Допомоговий Комітет, який після об'єднання всіх допомогових організацій дістав назву Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК). Його метою була матеріальна допомога українцям в Україні та в різних країнах Західної Європи, де вони опинилися в наслідок війни. Комітет очолив д-р Володимир Галан, заступником обрали д-р Неонілю Пелехович-Гайворонську, активну членку СУА. Базою ЗУАДК були вкладки організацій і осіб та збірки. Зразу почалися заходи перед державними властями про оформлення правового статусу Комітету. Врешті в червні 1945 р. ЗУАДК одержав дозвіл проводити збірки на

допомогу жертвам війни. В 1947 р. уряд США поширив його повноважності, згідно з якими Комітет мав право відкрити свої представництва в Європі, налагоджувати зв'язки з державними і громадськими допомогливими організаціями інших країн та займатися справами біженців. В українській пресі біженців називали також збігцями, утікачами, в кінці прийнялася назва "скитальці", а на окреслення країн їх тимчасового перебування — "скитальщина".

Почалися також акції протестів проти примусової репатріації, подавалися петиції у справі признання азилу, в чому СУА брав активну участь, а також звертався по допомогу до видатних жінок у США.

У травні 1946 р. відбулися наради Міжнародної Ради Жінок в Нью-Йорку. Ганна Романчич була делегаткою Національної Ради Жінок Канади, О. Лотоцька брала участь як гість. На нарадах схвалено резолюцію, щоб Організація Об'єднаних Націй призначила кожній державі квоту втікачів, яких вона повинна примістити у себе. Резолюція мала бути вислана до жіночих організацій тих країн, які були членами ООН.

Екзекутива СУА закликала відділи вступати в члени ЗУАДК, приєднувати індивідуальних членів та проводити збірку одягу і грошей.

У "Нашому Житті" за січень 1946 р. голова ЗУАДК д-р В. Галан подав, що збірку на допомогу скитальцям започаткував 59-ий Відділ СУА в Балтіморі, а перших 100,000 дол. завершив 42-ий Відділ у Філядельфії.

В Нью-Йорку організовано Жіночу Секцію ЗУАДК, завданням якої було збирати одяг для скитальців. У Секції працювали переважно членки СУА, першою головою була Іванна Бенцаль, голова Окружної Ради СУА. Відділи пересилали зібрану одягу до приміщення Unitarian Service Committee, а членки Секції відправляли посилки до таборів в Європі. До Управи ЗУАДК входили членки СУА Марія Демидчук, Іванна Бенцаль, Катерина Пелешок, Анна Курило, Анастасія Вагнер, багато інших помагали у праці. Від 1947 р. О. Лотоцька була заступником голови. В "Нашому Житті" постійно друкувалися заклики у справі втікачів, приміром, "Треба більше одягу", "Колядуймо на скитальців", "600 українських сиріт жде нашої помочі", а також різні інформації про вагу посилок, список харчів, які можна посилати, кого можна спроваджувати індивідуально, згідно з теперішніми законами про еміграцію, тощо.

Голова ЗУАДК д-р В. Галан відбув першу поїздку до Європи, де перебував сім тижнів і відвідав табори переселенців у Німеччині, Австрії, Англії, Італії, Бельгії і Швейцарії. З інтерв'ю після його повернення довідуємося про важке життя переселенців, брак харчів і одягу, заборону виходити поза межі таборів, брак інформації зі світу. Єдине позитивне спостереження В. Галана — це праця жіночих організацій, про які він пише, що вони дуже активні, вміло ведені і мають велике довір'я та повагу.

ЗУАДК пообіцяв вжити заходів, щоб облегшити життя переселенців, передусім вислати своїх представників до таборів і вони на місці вникнуть у ці справи і будуть опікуватися скитальцями.

Відомий письменник Іван Багрянний, родом з Полтавщини, видав брошуру під заголовком "Чому я не хочу вертатися на родину", в якій описав життя в Україні за більшовицького режиму. Як скиталець, якому загрожувала репатріація, він заявив: "Нас сотні тисяч тих, що не хочуть повертати, — ми воліємо вмерти тут на чужині, але не вертатись на цю "родину" — цю страшну тюрму народів, іменовану ССРСР". Брошура вийшла теж французькою та англійською мовами. Про видання брошури в Бельгії повідомило "Наше Життя" в червні 1946 р.

Уряд США проголосив сьому воєнну позичку, і відділи далі купували "бонди", але більшу увагу звертали на акції ЗУАДК та поміч скитальцям.

В лютому 1947 р. Екзекутива СУА призначила кожному відділові опіку над немовлятами, дітьми, вагітними жінками і старшими особами. Відділи одержали адреси таборів, яким мали помагати, і зразу почали акцію. Лише два відділи відмовилися з оправданих причин. Пачки висилали безпосередньо до таборів.

У грудні 1946 р. Організація Об'єднаних Націй схвалила статут IPO (International Refugee Organization), головним завданням якої було переселення втікачів до різних країн. Репатріаційна акція провалилася. IPO почала діяти 1 липня 1947 р. "Наше Життя" подавало інформації про полагодження формальностей у зв'язку з переселенням. Назву Жіночої Секції змінено на Переселенчій Осередок ЗУАДК. Членки Осередку зустрічали переселенців на пристані, помагали при перевірці багажу, давали інформації. Протягом 1944-1945 рр. у "Вістях з Централі" пригадували про вибір делегаток на конвенцію і ювілейний дар з нагоди 20-ліття СУА, з якого Управа мала б покривати непередбачені видатки.

VII Конвенція відбулася 8-10 грудня 1945 р. у Філядельфії. Вперше у програмі конвенції заплановано "Форум молоді", яким провадила Меланія Миланович, а участь брали між іншими Софія Демидчук, Ольга Дмитрів, Анета Кмець. Запрошені були також американські фахівці. На форумі розглядали дві теми: "Зрозуміймо себе" і "Плянуймо нашу програму". Після дискусії схвалено рекомендації, які були включені до конвенційних резолюцій. Конвенція прийняла новий статут та устійнила обов'язкові вплати відділів. Встановлено стипендії по 100 дол. для членок СУА на студії медицини, журналістики і музики. Першу стипендію одержала Меланія Миланович на продовження студій журналістики. Головою обрано Олену Лотоцьку.

У "Вістях з Централі" в лютому 1946 р. повідомлялося, що Клавдія Олесницька зрезигнувала з праці, останнє число, яке вона редагувала, було за січень 1946 р. Лютневе число редагувала О. Лотоцька, а від березня цей обов'язок перебрала редакційна колегія у складі О. Лотоцької (головний редактор), К. Олесницької, Савелі Стечишин, Юлії Шустакевич і Олени Штогрин (члени). К. Олесницька не брала участі в праці колегії. О. Лотоцька, крім редакційної, була ще автором однієї або й більше статей в одному числі. На звороті першої сторінки, над редакційною статтею, досі поміщували стандартні інформації про газету і прізвище редактора. Від лютого 1946 до грудня 1950 року не друкували ні

прізвища редактора, ні складу редакційної колеґії. О. Лотоцька підписувала статті буквами Л-ка.

Редакція дотримувалася устійненої схеми газети, але зміст новин, статей та інших рубрик змінився з уваги на повоєнні обставини, проблеми українських скитальців в Європі, допомогіві акції в США. Минулими роками в рубриці "По світу і у нас" було небагато випадкових вісток, від 1946 р. редакція не вживала назви тієї рубрики, але на першій сторінці і в тексті появлялися новини про американську і світову політику, міжнародні конференції, майбутнє України, діяльність Організації Об'єднаних Націй, про становище втікачів, примусову репатріацію та багато інших. Поміщено статтю про Українську Повстанську Армію, вістки про бої в різних околицях, а також про перехід груп повстанців на Захід.

Теми деяких статей дещо відрізняються від попередніх. О. Лотоцька писала про міжнародні жіночі організації, виступи Елинор Рузвельт в ООН в обороні людських прав, схвалення закону про допущення скитальців до США, план Маршалла для відбудови Європи і, як звичайно, на організаційні теми.

З України прийшла поголоска про отруєння Митрополита Шептицького, опісля вістки про ліквідацію Греко-Католицької Церкви. "Наше Життя" подало список жінок, що померли або були знищені більшовиками чи німцями під час війни, під заголовком "Ті, що від нас відійшли". Посмертна згадка про Ганну Чикаленко-Келлер виявилася неправдивою і кілька місяців пізніше повідомлено, що вона живе.

Папа Пій XII видав енцикліку з нагоди 350-ліття Берестейської Унії. Наукове Товариство Шевченка в Німеччині плянувало видати українську енциклопедію. "Наше Життя" інформувало про діяльність українських громадських організацій в США і в інших країнах — Українського Конгресового Комітету в США, Комітету Українців Канади, Конгресу Українців у Бразилії, Пан-Американської Конференції (Північна і Південна Америки).

Поміщено статтю К. Олесницької "Зорганізоване жіноцтво в розбудові справедливого миру" (реферат виголошений на третьому конгресі УЖК), провідною думкою якої є, що "війна зрівнала мужчин і жінок в жертвах і терпінню, а перемога мусіла задержати цю рівність в ділянці політичних і громадянських прав". Численні міжнародні і американські жіночі з'їзди радять над проблемами тривалого і справедливого миру і знаходять дороги, щоб їх вимоги і сугестії були взяті до уваги в ООН.

Навіть Папа Пій XII відступив від консервативного становища Церкви і заохочував італійських жінок брати участь у виборах, бо вважав, що "матерів і виховниць потребує державне законодавство та міжнародні взаємини, якщо у світі має панувати мир і справедливість".

К. Олесницька твердить, що СУА, єдина самостійна жіноча організація, яка не об'єднує навіть одного відсотка українських жінок в США, не є підготована до діяльності на міжнародному терені. Як причину цього стану (сьогодні, майже п'ятдесят років пізніше, нам незрозумілу) подає: "Кілька авантурничих одиниць, які

ради особистих амбіцій від літ розбивали жіночі ряди, подбали про це, що нині не маємо вступу і зв'язків там, де формується опінія жіночого світу про розв'язку післявоєнних проблем". Вона думає, що УЖК своїм авторитетом повинен причинитися до зміцнення самостійної жіночої організації, тому що теперішній час — це термінова потреба. Лише жіноцтво може дійти до таких середовищ, до яких українці як національна група мають замкнену дорогу і закриті двері. Невтомна членка редакційної колеґії С. Стечишин написала понад десять статей з ділянок етнографії, жіночого руху та інших. Ю. Шустакевич надіслала дві статті: одну про 100-ліття боротьби за рівноправність жінки, другу — про атомну енергію.

Серед тодішньої іміґрації було обмаль людей, що володіли пером. Для доповнення чисел передруковували статті про видатних жінок, літературні постаті, без зазначення джерела ориґінальної статті та прізвища автора.

Невідомі досі автори почали надсилати до редакції спомини про свої воєнні переживання або чужі трагедії. Між іншим, в "Нашому Житті" поміщено спомин про в'язнів, молодих жінок і чоловіків, засуджених в 1941 р. у процесі 56 у Львові, яких напередодні німецько-більшовицької війни перевезли до в'язниці у Бердичеві. Стаття авторки, підписаної ініціалами Л. П. під заголовком "Бердичівська ніч", друкувалася частинами від липня 1947 до квітня 1948 р. Появились три статті Марії З. Макарушки, а також оповідання з життя в советській Україні, епізоди з боротьби УПА. В газеті були і оголошення-розшуки за родинами в США.

До редакції надходили листи і статті від журналісток і громадських діячок передвоєнних років, приміром, О. Кисілевської, Лідії Бурчачинської, Марії Струтинської, Марії Донцової та інших. О. Кисілевська нав'язала контакти зі СУА, а у вересні 1947 р. дякує за одержані числа "Нашого Життя", хвалить газету, пише, що зміст цікавий, різноманітний, актуальний, добре підібраний, але разом дає поради. Уважає, що обсяг газети треба збільшити, бо маючі іммігрантки можуть подбати, щоб орган СУА виглядав так гарно, як його праця. Для порівняння наводить журнал "Громадянка", який має 32 сторінки, тверду оправу, прикрашену вишивкою, а видають його на скитальщині жінки, позбавлені змоги заробітку. Кілька тисяч примірників накладу розходяться вмить і покривають всі кошти.

Більше порад дає Люба Крушельницька у відповіді на редакційну статтю "Невикористані сили". У статті О. Лотоцька нарікає на брак листів від читачів. Редакція старається, щоб статті були цікаві, актуальні й інформативні. Далі пише: "Наша газета, як і багато інших з нашої преси, працює немов у порожнечі, бо не знаємо, що думають про деякі важливі справи і чи погоджуються з нашими думками наші читачі".

Л. Крушельницька, яка вже раніше співпрацювала з редакцією "Нашого Життя", опісля дописувала про громадське життя та культурні імпрези українців у столиці Франції. У відповіді на статтю О. Лотоцької писала, що хоче висловити свої завваги редакції на думку "шукай

вини в себе". Ця вина складалася з трьох пунктів: у першому ствердила, що зовнішній вигляд "Нашого Життя" не зовсім відповідає естетичним вимогам сучасної жінки. Хотіла б бачити місячник у гарній кольоровій, мистецьки виконаній обкладинці, яка кожного місяця мінjala б свою основну барву.

У другому пункті радить, що побіч серйозних статей та організаційних матеріалів "треба найти місце ще й для одягу, кухні, спорту, літератури, театру, кіна та всіх інших питань, якими цікавляться жінки усіх суспільних клас і професій". Кожний відділ повинен мати теж мистецьку заставку та багато світлин.

Третій і, за словами авторки, найважливіший пункт — це національне обличчя "Нашого Життя", бо "коли в краю ведеться боротьба на життя і смерть з ворожим окупантом — то навіть жіночий журнал не може про те мовчати", тим більше, що "чужинці щораз частіше зачинають про те писати". Жіночий журнал повинен давати коментарі до тих подій, "бо може чужинці невірно насвітлюють наші, українські справи".

Редакція не зареагувала на сугестії обох дорадниць. Обі вони виявили брак основного знання про українську імiграцію, її соціальний стан, матеріальні спроможності та культурні потреби. Писали навгадь, бо не усвідомлювали, що на 800,000 українців в США було 200 осіб з вищою освітою, в тому числі половина учителів початкових і середніх шкіл.

Бували також листи з позитивною оцінкою "Нашого Життя". У березні 1947 р. Лідія Бурачинська, колишня редактор "Нової Хати" у Львові, пише з Австрії, що по довгих заходах одержала два числа "Нашого Життя" та читала їх з великим зацікавленням. Висловлює признання для газети: "Вісті дуже різноманітні і на належному рівні. Такі статті як "Великий шум", "Вибори цього року" виказують політичну зрілість... З приємністю прочитала я звітлення з жіночої праці у Вас та в Європі, бо про те ніде довідатись. Не уявляєте собі, яке це важне для нас". Просить надсилати "Наше Життя", а замість передплати обіцяє співрацю.

У вересні редакція надрукувала листа від чоловіка, підписаного ініціалом "Ч." Між іншим, він пише, що випадково попало до його рук три числа "Нашого Життя" і "не відриваючись, прочитав їх з великим зацікавленням. Я захоплений, що українська жінка в Новому Світі, крім материнського обов'язку свято сповнює громадсько-національний обов'язок". Він твердить, що "Наше Життя", хоч з великим трудом, доходить і за "залізну заслону", але завважує, що в газеті брак відомостей звітлія. Пропонує подбати про такі матеріали, якщо редакція зацікавлена. Йому прикро, що не може передплатувати газети, але просить по змозі надсилати її для нього.

Закінчення в наступному числі.

ЗОЛОТОЛІТТЯ

П'ятдесятиліття, за звичаєм американським, — це золотоліття. Це тому, що все, що існує п'ятдесят літ, стає тривалим та дорогоцінним, як золото. "Наше Життя", журнал Союзу Українок Америки, який пройшов п'ятдесятилітній шлях існування, може послужити яскравим доказом цієї істини.

Це ж бо він забезпечив життя найбільшій українській жіночій організації на цьому континенті та допровадив її до високого щабля нинішнього дня. Це ж бо він був тим міцним містком, що єднав та об'єднував українських жінок, доводив їх до одного спільного бажання та до успішного гуртового діяння. Це ж бо він протягом півстоліття послідовно сіяв слова-зерна любови до свого народу, розбуджував почуття народного обов'язку та зігрівав до праці й чину, до здійснення Найвищої Мети для нашої Батьківщини.

З нагоди цього 50-літнього ювілею маю шану й надзвичайну приємність переслати оцей теплотою серця зігрітий привіт, висловлюючи одночасно глибоку вдячність усім колишнім редакторам за їхнє важливе та віддане зусилля, усім опікунам — колишнім головам СУА та членам Головної Управи за їхнє материнське піклування та всім читачам за їхнє щире прив'язання до журналу та за їхню солідну підтримку.

А теперішній голові СУА Анні Кравчук та теперішній редакторці Ірені Чабан бажаю великої мірки терпеливості та розсудливості, щоб могли вони супровести "Наше Життя" до дальшого блискучого досягнення!

Многая літа!

Довголіття!

Маруся Бек

Цього року виповниться 100 років з дня народження видатної громадської діячки, голови і почесної голови Союзу Українок Америки Олени Лотоцької.

Просимо шановних читачів, які мають фотографії, спогади чи інші матеріали про життя та працю цієї визначної постаті надсилати до редакції.

Заздалегідь дякуємо!

Редакція

Олена Антонів. Фото Зеновія Красівського. Olena Antoniv. Photo by Zynovij Krasivskij.

У березні 1986 року Зеновію Красівський звирив білому аркушеві паперу такі слова:

Молюсь. В скорботі спалюю свічки.

Тебе нема. Як страшно!

Як жорстоко!

Стою як перст — безмежно самотній

І скаплюю, як ті свічки.

Ранньою весною 1979 року вони побралися. Довголітній політв'язень брежнєвських тюрем, таборів і "психушок" Зеновій Красівський та чарівна й промениста жінка Оленка Антонів. Марія Гель і Михайло Горинь засвідчили одруження. Нежданий начальник оперативного відділу Львівського КГБ вручив букет з 24 троянд.

Їх кохання було прекрасним і чистим. Першого листа вона надіслала йому п'ять років перед тим у спеціальну психіатричну лікарню при Смоленській в'язниці, де Зеновія "лікували" від різноманітних політичних "хвороб" та ще від любови до поезії (у Володимирському централі він написав збірку "Невольницькі плачі"). Її листи були бальзамом на збо-

лену душу невгамовного опозиціонера. За два роки вони зустрілися... у Львівській психіатричній лікарні, куди Красівського перевели для примусового поліпшення його морально-психологічного стану.

Врешті-решт, у липні 1978 року випустили на "волю", тобто під постійний нагляд зірких державницьких очей.

Внутрішній світ — то єдина фортеця, куди можна було не пускати охоронців комуністичної цноти. У перший прищлюбний день уродин Зеновію подарував дружині альбом для фотографій з промовистим написом на обкладинці: "Оленко! В день народження приношу Тобі спогад Твоєї казки разом із всім найкращим, що є в мені.

Хай все пережите, вистраждане і виспіване нагадує Тобі той ґрунт, з якого Ти виросла і прийшла в сьогоднішній день така досконала і наближена до віттаря.

Віншую, поздоровляю і схилиюсь перед Тобою в низькому поклоні з найзатаємнішою мрією розкошувати вічно під Твоїм небом.

З любов'ю, Зенью.

17.XI.1979 р."

Зеновій Красівський. *Zynovij Krasivskij.*

Однак розкошувати довго не судилося. За кілька місяців, одного березневого ранку, в моршинському домі на вулиці Миру, 11, Красівського заарештували і відправили досиджувати 8 місяців ув'язнення та 5 років заслання з попереднього вироку за створення Українського національного фронту, чим, між іншим, засвідчили безпідставне утримання в психіатричній тюрмі. Пообіцяли, що "невдовзі дзвін задзвонить" і по Олені.

Писала Зеновію щодня. Наприкінці травня поїхала до нього, але марно: кімната для побачень була на ремонті. Восени при зустрічі він зауважив у дружини посивіле волосся, втомлене обличчя і натруджені руки. Потім були грудневий святковий тиждень спільного щастя на засланні у Томській області, нові сибірські зустрічі, добровільне Оленчине заслання (розділила навпіл чоловікові страждання) і, нарешті, повернення на Львівщину в 1985 році.

Невдовзі після приїзду, у листопаді, писала друзям у Нью-Йорк: "Ми щасливі, що всі, нарешті, зібралися вдома... Влаштуємо своє життя у Львові... Я захоплено варю обіди, печу пироги і торти..." Але ця сімейна симфонія трагічно обірвалася на перших акордах.

Недільного дня 2 лютого 1986 року Оленка домовилася з давньою подругою Людмилою Шереметьєвою-Дашкевич про зустріч сім'ями з нагоди Людмилиного сороккліття. Шофер таксі підвіз подружжя Красівських на вулицю Леніна до кільця трамвая ч. 2 і висадив. О 8 годині 05 хвилин вечора на виході з повороту вагон зіштовхнув Оленку на бруку під колеса вантажівки. Як розповідав пізніше Зеновій, "вона лежала навзпак поперек дороги, а

там, де мала бути голова, лишилася приліпленою до асфальту шкіра з обличчя".

Страждання Зеновія було безмежним. Життя втратило сенс. На п'ятиліття загибелі дружини записав: "Сльозу відром не зміряєш... Біль на вазі не зважиш. Парадокс її смерті перейшов у парадокс мого життя. Найвірогідніше, що я не пережив її, а тільки долаю свою долю у визначеному мені стані". Він згорів скорботною свічкою. У вересні того ж 1991 р. Зеновій Красівський пішов за своєю Оленкою в інший світ.

Прожила Олена Антонів коротке, дуже коротке життя, але повністю, до краплини, присвятила його людям.

Прийшла на світ 17 листопада 1937 р. у Бібрці, що неподалік Львова. Закінчила медичний інститут, стала лікарем-фтизіатром. Багатох зачаровувала вродою, але почуття свої 1963 р. віддала молодому оригінальному журналістові з Львівської телестудії Вячеславу Чорноволу. Працювали удвох у Вишгороді на комсомольській будові Київської гідроелектростанції. Вона — лікарем, а він — редактором радіогазети. Випускали велику україномовну стіннівку. Гуртували довкола себе національно свідому молодь, проводили громадські й культурні заходи, протестували проти переслідувань інтелігенції. На початку червня 1964 р. народився у них син Тарас.

Київський період Оленчиного життя тривав до весни 1966 р., коли вона була змушена повернутися у Львів до важко хворої матері. Восени того ж року мама померла від білокрів'я. За активну опозиційну діяльність Чорновола звільнили з роботи і виселили з кімнати барак у Вишгороді під Києвом. Довелось переїхати до Львова. Але у серпні 1967 р. його заарештували і засудили до трьох років ув'язнення. Вирок оголосили у день її тридцятиліття — 17 листопада. Оленка залишилася одна з трирічним Тарасиком на руках. Їздила в Трудове на Вінниччину, зокрема, у супроводі Надії Світличної та Євгена Сверстюка в колонію для зустрічі з чоловіком. У лютому 1969 р. за амністією Вячеслав повернувся у Львів, але спокійного життя на вулиці Спокійній, 13, так і не дочекалися. Почалися переслідування, звільнення з роботи. Наприклад, влітку 1969 р. Олена змушена була працювати в Добромилі у туберкульозній санаторії. А загалом за життя, будучи лікарем за фахом, ким вона тільки не працювала: прибиральницею в аптеці, ученицею на швацькій фабриці, санітаркою, сторожем на будівництві, медсестрою!..

Перебуваючи у колі шістдесятників, Олена не могла залишатися поза боротьбою. Вона була співорганізатором мистецьких і літературних вечорів у Києві та Львові, писала й підписувала звернення до влади, протести проти кагебістських репресій, наприклад, з приводу арешту й засудження Валентина Мороза у 1970-71 рр. Допомогала випускати сам-

видавний журнал "Український вісник" (одержувала інформації, передруковувала рукописи, розвозила готові примірники за вказаними адресами). Її неодноразово допитували в КГБ, та вона часто відмовлялася свідчити, або давала покази лише на користь переслідуваних. Допікали й періодичними обшуками.

Але не боротьба стала її призначенням на землі, а доброта. Людина глибокої християнської віри, Олена обрала життєвим кредо не вимолювати допомоги у Бога собі й друзям, а самій робити добро, лікувати не лише тіло, але й душу. Вона стала близьким другом, опорою всіх політв'язнів. Фото Оленки стояло на столику Юрія Шухевича у Володимирському централі. Казав, що то його дружина. Коли дізнався про одруження Зеновія, сказав: прости, брате!

Олена постійно листувалася з засудженими, відвідувала їх у таборах, возила й надсилала передачі, організувала теплі зустрічі тим, що поверталися з неволі. Її домівка зі завжди відчиненими для потребуючих тепла дверима була притулком окраденим долею і понівеченим системою.

Власне їй було притаманне вміння виявити такий знак уваги, що він залишався в серці й пам'яті людей на довгі роки. Так, Надія Світлична і досі береже у далекій Америці алтайський едельвейс, подарований їй Оленкою після відвідин Івана Світличного на засланні. А Михайло Осадчий як найдорожчий образок тримає на стіні у своїй маленькій однокімнатній квартирі серед картин Заливахи, Попова та Яремова пучечок безсмертників, надісланих йому Оленою 1979 р. з України у заслання на Печору разом зі словами привіту, чаєм, цукерками та іншими гостинцями.

Вірогідно, з огляду на ці унікальні риси і душевну щедрість, Олені Антонів запропонували бути представником заснованого Олександром Солженіциним фонду допомоги політв'язням та їхнім сім'ям. Звіти про витрату коштів вона надсилала до Москви.

Серед широкого спектру методів придушення інакodomства КГБ не останню роль відводив провокаціям, інсинуаціям, дискредитації дисидентів. Трапилася нагода застосувати цю методику і до Антонів. Під час обшуку у мешканця Москви Сергія Ходоровича були знайдені Оленчині фінансові звіти. Подальший хід подій неважко передбачити. Викликані у КГБ опозиціонери, їхні дружини та родичі, боячись нашкодити Антонів і не відаючи про московські події, заявляли, що жодної допомоги не отримували. На їх підставі у газеті "Вільна Україна" 18 серпня 1982 р. з'явилася пасквільна стаття "Антонів і Клеопатра". Чого Олені тільки не ставили на карб: і спекуляцію, і кількаразове заміжжя, і викривлене виховання сина у націоналістичному дусі, і аморальний спосіб життя, а головне — привласнення грошей згаданого фонду.

Гідну оцінку цієї провокації дав ряд тогочасних

самвидавних часописів. Але доказів брехливості наведених фактів зустрічати не доводилось. Тому автор цієї статті вдався до невеличкого розслідування. Згаданий у статті "молодий чортополох" Іван Гель підтвердив, що ті кілька сотень карбованців з фонду його дружина Марія отримала, а на допитах у КГБ інакше й не збиралася поводитись. Марія Гель дала: "Оленка була дуже доброю, порядною і чесною людиною. Вона допомагала репресованим навіть з власних коштів, що зрідка діставала від родини з-за кордону. Я не сподівалася що мої відповіді в КГБ використають як провокацію". Одержав згадані у статті гроші й Михайло Осадчий.

Ятрить людям душу малоетичними запитаннями з приводу брудної публікації далі не було сенсу. Тим більше, що окремі зі згаданих там осіб уже відійшли у ліпший світ або перебувають за межами України.

Будучи жінкою витонченої краси й чарівності, гострого розуму, з багатим внутрішнім світом, Оленка могла жити весело й безтурботно. Вона мала вишуканий естетичний смак, кохалася в музиці Баха і Генделя, грала на фортепіані й співала, любила народне мистецтво й національне вбрання, організувала новорічні колядування, була чудовою господинею й прекрасним кулінаром (її пиріжками і тістечками ласували друзі не лише вдома, а й за табірними вежами), любила квіти і туризм, літні походи на байдарках, говорила тихим спокійним голосом. Одним словом, була створена для щастя. Як згадували Святослав Караванський та Ніна Строката, "вона сама була музикою, живою мелодією доброти й товарищескості у дикому царстві зла, жорстокості і тупости".

Оленка вартувала високих поетичних рядків і живописних полотен, світлої людської пам'яті. І одержала їх. Частково за життя, а більше після смерті. Відомий художник, дисидент і політв'язень, таємно закоханий в Оленку, Опанас Заливаха намалював її портрет в образі "Весняночки". Вірші їй присвятили Зеновій Красівський і Михайло Осадчий, Микола Руденко і Євген Сверстюк. Теплі спогади написали Надія Світлична і Святослав Караванський, Ніна Строката і Мирослав Маринович, Раїса Мороз і Юрій Шухевич, Анна-Галя Горбач і Вячеслав Чорновіл, Людмила Шереметьєва-Дашкевич і Олесь Назаренко, чимало інших, кого зіграла теплом своїх променистих очей, щедрістю душі.

Роки, що збігають у минуле, не затьмарюють, а вирізьблюють все яскравіше образ Олені Антонів. Вклонімся доземно її світлій пам'яті.

Й уста як молитву повторюють рядки одного з присвячених Оленці віршів багатолітнього політв'язня Ірини Сенік:

*О, Ти, Мадонно із Мадонн,
Нехай ім'я твоє святиться.*

*ПАЛКИЙ ПРИВІТ
ПОЛУМ'ЯНОГО СЕРЦЯ*

з нагоди 50-річного ювілею журналу "Наше Життя"

засилають

**Управа і членки
56-го ВІДДІЛУ СУА
в НОРТ ПОРТІ, ФЛЬОРИДА**

*Сподіємось, що в наступні 50 років
журнал стане ще кращим і цікавішим.*

Ніля Стецьків,
писар

Марія Наваринська,
голова

33-й ВІДДІЛ СУА ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ у КЛІВЛЕНДІ

щиро вітає "Наше Життя" з 50-літнім ювілеєм!

*Журнал "Наше Життя" відтворює образ
невтомної праці жіночої організації СУА для
збереження ідентичності тут, на чужині, та
для добра й слави нашої самостійної держави.*

*Тому, входячи в шосте десятиріччя, бажаємо ре-
дакторам і співпрацівникам дальшої наснаги і
успіхів у праці на многі і благі літа!*

*З цієї нагоди Відділ складає 500 дол. на Запасний
Фонд та 250 дол. на одну сторінку "Нашого
Життя".*

Ольга Дем'янчук,
голова

*Адамович, Марія
Антонів, Марія
Байко, Ольга
Балагурак, Стефа
Баран, Анна
Басладинська, Володимира
Боднар, Любова
Цегельська, Стефанія
Чміляк, Олена
Хрін, Галя
Данилевич, Анна,
Демчук, Стефанія
Дем'янчук, Ольга
Дубас, Євгенія
Дубас, Ірина
Фендєрис, Євгенія
Гергель, Ярослава
Грабська, Марія
Гейніш, Євгенія
Глинська, Анна
Гнілка, Люся
Головка, Розалія
Городиська, Стефанія
Говикович, Дарія
Грабець, Мирослава
Грушкевич, Марія*

Люкія Медицька,
скарбничка

*Гук, Мирослава
Ільчишин, Ольга
Юрків, Марія
Юрків, Марія (Футей)
Кашубинська, Ірина
Кассараба, Марія
Кіларська, Анна
Кордуба, Марія
Ковальська, Стефанія
Кріса, Ірина
Кульчиська, Дарія
Кузьмин, Дарія
Лялюк, Володимира
Лешньовська, Люба
Лучишин, Марія
Максимів, Наталія
Медиська, Люся
Мельник, Леоніда
Мовчан, Олена
Мудрак, Марія
Михалевич, Стефанія
Мичковська, Любомира
Микита, Дарія
Нич, Марія
Охрін, Ольга*

Міра Грабець,
кореспонденційна секретарка

*Оліяр, Ева
Перепічка, Анна
Пік, Ірина
Полянська, Володимира
Почтар, Марія
Раковська, Неоніля
Руденська, Оріся
Русин, Емілія
Шкарупа, Іванка
Смол-Стоцька, Віра
Стачур, Ірина
Столяр, Анна
Сидір, Марта
Тарнавська, Анна
Тарнавська, Оленка
Тарнавська, Юлія
Ведмедик, Люба
Вільшанецька, Стефанія
Волянник, Емілія
Волошин, Олександра
Вовк, Іванка
Яворська, Марія
Зварун, Стефанія
Кизийчак, Меланія
Кизийчак, Люба
Голубець, Мирослава*

З НАГОДИ 100-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
ЩИРО ВІТАЄМО ГОЛОВНИЙ УРЯД, ЧЛЕНСТВО, ВСІХ ПРАЦІВНИКІВ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
ТА БАЖАЄМО ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ І ЯКНАЙБІЛЬШИХ УСПІХІВ
НА НАСТУПНИХ 100 РОКІВ!

ГОЛОВНА УПРАВА СУА.

ВІСТІ З ЦЕНТРАЛІ

29 листопада 1993 року у приміщенні Українського Музею відбулася зустріч Управи Музею з міністром культури України Іваном Дзюбою. Від СУА на зустрічі були присутні: почесна голова СУА Іванна Рожанковська, голова СУА Анна Кравчук — перша заступниця голови Управи УМ, перша заступниця голови СУА Ольга Тритяк, Ольга Гнатейко, Марія Томоруг, Люба Артимишин, редактор журналу "Наше Життя" Ірена Чабан.

Обговорювано питання співпраці і форми взаємодопомоги з Україною.

Зліва: Анна Кравчук, Іван Дзюба, Тит Геврик.
From left: Anna Krawczuk, Ivan Dzuba, Tyt Hewryk.

Членка 64-го Відділу СУА **бл. п. Ірена Щербанюк** заповіла у своєму завіщанні **20,000.00 дол.** на Фонд Репрезентації СУА. В її пам'ять створено Тривалий фонд.

*Щирі GRATULACIЇ журналові "Наше Життя" з приводу його золотого ювілею —
50 років служіння вільним друкованим словом українській жінці, а також
українській громаді в діаспорі та на Україні!*

*Бажаю якнайкращого майбутнього у цій його корисній праці, бо успіх "Нашого
Життя" — це успіх Союзу Українок Америки.*

МАРІЯ САВЧАК.

УПРАВА І ЧЛЕНКИ 91-го ВІДДІЛУ СУА у БЕТЛЕГЕМІ, ПА.,

*радіють з нагоди золотого ювілею журналу Союзу Українок Америки "Наше
Життя" і бажують редакції дальших успіхів у праці на друге 50-ліття!*

*Ірена Бачинська
Дарія Балазюк
Марія Галуска
Анна Гарас
Анна Гентіш
Катерина Загвоська
Надя Цегельська-Кидд*

*Оксана Кіпа
Лілія Козицька
Марія Корчева
Олена Лемеха
Мирослава Луцька
Анна Мац
Богданна Михайлів
Христина Попович*

*Сузанна Рак
Ольга Тритяк
Марія Турчин
Марта Федорів
Надія Цегельська
Ольга Цегельська
Анна Йост*

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

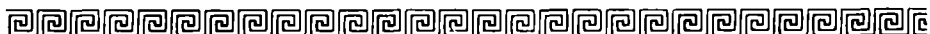
VOL. M

FEBRUARY 1994

Editor: Halyna N. Kuzyszyn

Dr. Maria Kwitkowsky, honorary president of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations, passed away on January 21, 1994, at the age of 79. Born in the Bukovyna region of Ukraine, she finished her studies in Chernivtsi — with a Masters and Doctorate degree in philosophy. She married cultural and political activist Dr. Denys Kwitkowsky, and moved to the United States. It was here that she became a community activist and a member of many organizations, such as the Ukrainian Gold Cross organization, of which she became president in 1958. For ten years she was also president of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations. Her ability to work well with people and her ideals and aspirations, are characteristics every woman can look up to. Mrs. Kwitkowsky leaves behind a daughter-in-law and grandson.

**IN HONOR OF THE 100-YEAR ANNIVERSARY
OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
THE UNWLA WOULD LIKE TO WISH THE UNA
ALL THE BEST FOR THE FUTURE!**

IN BRIEF: (A summary of articles in the Ukrainian section)

In her article in the Ukrainian section of this issue, Iwanna Rozankowsky describes the difficulties and hardships our organization encountered after it was founded in 1925. It was not until 1944 that "Our Life" was first published, since many problems and obstacles had to be overcome first. Through the hard work and dedication of many women, our organization was able to grow and "Our Life" continues to be our press organ to this day.

"May your name be holy" (Nechaj Imya Tvoje Sviatytsia) by Yuriy Zajcev, is a warm memoir of Olenka Antoniv, wife of Ukrainian dissident and political prisoner Zynovij Krasivskyj. Though her life was short (1937-1986), Olenka Antoniv made a lasting impact on those who came in contact with her throughout her life. She was a doctor by profession and an active supporter of Ukrainian cultural and political life in the 1960's. She was a very religious person, who helped those in need, and was a good samaritan to her friends, victims of KGB arrests, visiting them in prisons, bringing food and moral support. She was a woman full of strength, who knew how to pass it on to those who needed it.

THE CLEVELAND MUSEUM — ARCHIVES

(A Significant Treasure)

HALYNA KUZYSZYN

The Cleveland Ukrainian Museum-Archives building.

Photos by H. Kuzyszyn.

A visit to the Cleveland Ukrainian Museum-Archives, 1202 Kenilworth Avenue, in the old Slavic Village of Tremont in Cleveland, Ohio, is like opening up a fully illustrated book on the history of Ukraine. Hundreds and hundreds of records from World War II displaced persons' camps, newspapers, magazines and journals from Ukrainian communities all around the world. There are also over 16,000 books, a number of posters from meetings and manifestations held around the United States, and such treasured mementos as hand-written letters by Andrey Sheptytskyj and Symon Petlura.

The museum building is an old, two-story house with a large attic and high ceilings. The director of the museum is Mr. Andrew Fedynsky, a friendly Ukrainian history enthusiast, whose full time job is on the staff of U.S. Representative Mary Rose Dakar (D-Cleveland). The museum was founded in 1982 and has been open to the public since 1989. All that time, Mr. Fedynsky and a number of volunteers have been sacrificing much time and energy to keep Ukrainian history and culture alive in Tremont, and all of Cleveland. Sorting through the various files and publications is no easy task, but Mr. Fedynsky sees it as necessary work for the future of Ukrainians, especially the children. The collection is so vast, that upon entering the foyer of the house, you are immediately greeted by old photos, old Ukrainian flags and Ukrainian art. The exhibits are divided into rooms on the first, as well as the second floor. There is a room dedicated to Ukrainian Easter eggs (pysanky) from var-

ious regions of Ukraine, and mannequins in national dress from a few regions of Ukraine. Also displayed are headpieces, "postoly," and many other vintage Ukrainian items. Moving along into the next room you will encounter a display of over 12 editions of Shevchenko's "Kobzar," in many languages, posters in every free corner of the room and astounding old photos. One particular photo is that of Alexander Babenko, a quirky, colorful character, who formed a horse show troupe in California. Other banquet-style photos are of groups like the Ukrainian Democratic Club of the 1950's in Cleveland, or the members of UNWLA Cleveland branch in August, 1937.

Much of the exhibits' memorabilia is of Ukrainian immigrant life in Cleveland. The Tremont area, much like Manhattan's downtown, or Toronto's Bloor Street, was the area where most Ukrainians who came to Cleveland settled, between 1900 and 1970. They worked in the nearby steel mills, and tried to preserve their ethnicity by building churches, national homes and organizations. More recently, most Ukrainians in Cleveland have moved out of the Tremont area into suburbs further from the city.

The majority of written and other materials displayed at the museum have been collected by Leonid Bachynsky, who gathered everything relating to Ukrainian immigration he could find. With the help of Alexander Fedynsky, Mr. Fedynsky's father, the museum's collection grew. Mr. Bachynsky and Alexander Fedynsky, left a great impact on Andrew, who feels it is his turn to help preserve the gold mine of Ukrainian culture housed in the Museum-Archives.

A display of Shevchenko's "Kobzar's" in various languages.

One of the rooms at the Museum-Archives housing books and posters.

Aside from over 18,000 books, there are thousands of boxes containing Ukrainian newspapers and magazines which were published in Ukraine, and in displaced persons camps where Ukrainians caught in the turmoil of World War II found temporary shelter. There are newsletters and magazines from France, London, Brazil, Germany, Canada, Australia and even a 1937 newspaper called *In the Far East* from Tsingtao, China. The boxes also contain articles, poems, plays, advertisements, sheet music, speeches — all written by Ukrainians who fled like ants to all parts of the world and left their mark. More displaced persons and immigration literature can be found in the museum's attic, where it is being preserved using acid-free protector sheets.

There is also a huge collection of Ukrainian newspapers and magazines published in the United States, dating back to the first issues of such newspapers as *Svoboda*, many organizational publications such as *Plast's Plastovyj Shliakh* and others.

On the second floor there is a room filled with religious memorabilia: books, pamphlets, posters, art, etc. Also, there is a collection of short plays and prose of some of the most eminent Ukrainian dramaturgs and writers, as well as those who never achieved fame. There are also two plaster busts of Taras Shevchenko (1936), and Ivan Franko, by the world famous sculptor, Alexander Archipenko. The Taras Shevchenko sculpture greets you at the top of the staircase of the second floor — majestic and brooding.

The attic of the Cleveland Ukrainian Museum-Archives, where various publications are preserved and then filed.

The Museum also often sponsors exhibits of art work by various artists from Ukraine and the diaspora. Modern posters, taking old famous sites in Ukraine with modern themes implanted on the image have been displayed. For example, the "Welcome to Kyiv" poster with the Cathedral of St. Sophia and a nuclear symbol in the background.

The files grow larger with each year. Those serious about doing research on Ukrainian publications would find a day too little time to do any preliminary note-taking. However, those merely interested in re-acquainting themselves with Ukrainian culture, will find a short tour of the museum truly fascinating.

The museum depends on donations and volunteers. If you would like to visit the Ukrainian Museum-Archives, call ahead for their hours: (216) 781-4329. The collections are captivating and the literature of Ukrainian immigration, will restore your belief in preserving Ukrainian culture for the future generations.

Taras Shevchenko, plaster, 1936. Artist: Alexander Archipenko. On display at the Museum-Archives.

A Ukrainian traditional outfit on display at the Museum-Archives.

CULTURE COLUMN

MARTA BOHACHEVSKY CHOMIAK; VP FOR CULTURE

Strange and wonderful things happened to me in Ukraine, where I spent the last academic year teaching Ukrainian history to Ukrainians, who are generally ignorant of their past. But stranger things happened to me in our own UNWLA in my absence, and you elected me to the office noted above. I thank you for your support and for your continued trust in my work. Whatever I do, I do as a member of UNWLA and would do so even if I had no title to append to my name in this context. I appreciate the honor, but as usual, am a bit wary about it. An office for culture is a bit too close to a policy of culture, or of someone's definition of this elusive term. I have no intention of defining the term; a broad approach will suit me fine. As to the office, my main duty is to serve as a resource person for you. I also have to make certain that we organize the Kovaliv prize selection and ceremony. So — here is my first request to all of you. The Kovaliv prize is awarded in alternate years to the best work on a Ukrainian topic, but not necessarily written in Ukrainian, in literature and scholarship. The winners are chosen by a specially convened jury, but I would appreciate suggestions from our members. In the circular letter sent to our branches, I encourage you to become active in the PTA and in local library programs, to include materials dealing with Ukrainian-Americans and with Ukraine. I also suggest a renewed thrust for the collection of oral history material, as well as for items, that may be of use to the Ukrainian Museum in New York.

I am writing and speaking broadly about my fascinating year in Ukraine, and I suppose I will continue bringing in some of my experiences for a long time. Culture means many different things in Ukraine and in the United States. We generally mean both aesthetic works, and the manner in which societies structure their lives. In Ukraine, culture refers generally to the higher spheres of existence, and only anthropologists use the term in the American meaning of the type of life developed by a given peoples. Bi-cultured Ukrainians often refer to well-mannered, and that is a commodity that is often in short supply. An etiquette book in Ukrainian would be useful. This is a serious matter, since social mobility is not a genuine possibility, if there is no reference to which to go to find out: when to wear a tuxedo, how to thank Aunt Tekla for sending ten packets of seeds, and how to address the new Ambassador.

Both Ukrainians and those of us with interest in things Ukrainian need to approach ourselves and our interests within a context broader than ourselves. That means looking at culture not as a Ukrainian but as a consumer, creator, and disseminator of the varied wealth of human endeavor. Only within that context will the culture of Ukraine make sense. Ukrainians have been

cut off very frequently from the rest of the world. We can help them most, even as we help ourselves by being a bridge to modernity, a means to broadening the avenues of knowledge and art and literature. We need to see Ukraine within a non-ethnic context, and we can help Ukrainians accept themselves as Ukrainians who are citizens of the world and not merely victims of history and geography.

I think it is equally imperative that we realize fully our own American heritage and our American selves. Yes, American, because one of the great achievements of the society of the United States of America has been to fashion a community of individuals, none of whom just has one exclusive identity. We function within communities of permeable boundaries, where even the tensions among them serve to strengthen our self-understanding, and hence our dependence upon each other. We must participate fully in the social and political life of our communities, for USA itself would be the poorer without our participation. By being active and productive Americans we can serve as the best model for the Eastern Europeans, including Ukrainians who are trying to fashion democratic, independent and tolerant states.

What better wishes for this extended Holiday Season: Thanksgiving, Christmas, Epiphany, the celebration of the Independence of Ukraine on January 22 (for 1917 & 1918, as well as for the 1990 Human Chain), and of the Presidents' of the USA.

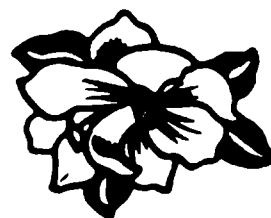
Suggestions for reading:

Conditions in Ukraine change very rapidly, and it is important to be able to keep up with some of them. Among the better and readable works on contemporary Ukraine, I would like to suggest you acquire, for yourselves and for your local libraries:

Solomea Pavlychko, *Letters from Kiev*, (originally St. Martins Press, 1992; second edition: Canadian Institute of Ukrainian Studies, 352 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, T6G 2E8)

and

Alexander Motyl, *Dilemmas of Independence: Ukraine After Totalitarianism*, New York: Council on Foreign Relations Press, 1993.

Film Review: FAMINE — 33

HALYNA KUZYSZYN

*Halyna Sulyma — in the role of Odarka Katrannyk, clutching to a loaf of bread in the film *Famine-33*.*

*Photos courtesy *Famine-33* press kit.*

The world was completely indifferent to the horrors of Stalin's forced collectivization in Ukraine and resulting famine, when millions of Ukrainians died of starvation in 1932-33. There are still many people today, who know nothing about this tragedy. It is therefore very important that Director Oles Yanchuk brought this tragedy to the screen in his 1991 film *Famine-33*, based on the novel "The Yellow Prince" by Ukrainian writer Vasyl Barka.

The film is a Dovzhenko Feature Film Studios production, and has been screened at various North American theatres since 1992. It's New York City screening at the Film Forum 1 theater on West Houston Street ran from December 15 to January 12, 1994.

Halyna Sulyma plays Odarka Katrannyk, a mother who desperately wants to keep her family (consisting of

Director Oles Yanchuk recreates the man-made famine of 1933 on screen. Using minimal elements of plot or dialogue, along with black and white photography, Mr. Yanchuk focuses on the quest for survival of the Katrannyk family. The starvation and despair tears the family apart, and not even the mother, Odarka, can hold on to her strength, to keep them together.

her husband Myron, played by Georgi Moroziuk, her mother-in-law, daughter Olenka, and sons Mykola and Andriy) alive. The year is 1932 and the film opens with a Sunday Mass at the village church. This scene is in color, unlike the rest of the film. People are praying, when all of a sudden local Communist thugs barge in, interrupt the service and, despite the resistance of the congregation, strip the church of icons, candlesticks and other valuables. One village woman, however, manages to hide the gold chalice. The thugs cut down the church bell which falls to the ground and shatters upon impact.

The Katrannyk family watches in horror how the party thugs enforce orders from the Kremlin to confiscate all food for the State. Myron and his youngest son Andriy see a man getting beaten during a walk in the

meadow. There is a stark scene of a crowded train full of people clinging to one another for warmth, for it is winter. The train stops and the people open the car door to see what's outside. They see only soldiers with guns guarding sacks of grain, which black crows are feeding on. Dead bodies lie in the mud all around. The people close the train car door, as the train moves on.

Mr. Yanchuk's black and white scenes (which dominate most of the film) relay the fear and helplessness of the Katrannyk family, and those people in the villages, who were forced by Communist party officials to give up their wheat, livestock and anything else they owned.

Hunger has no mercy, and soon Mykola (played by Kostyk Kazymyrenko), Odarka and Myron's older son, dies of hunger. "Am I going to die soon?" he asks his parents, seconds before his eyes close forever.

Winter has wrapped a cold blanket around Ukraine, and the people are forced to desperate measures in order to survive. Mr. Yanchuk uses color flashbacks at times, to show what life was like for the Katrannyks and other villagers before collectivization. But then we are suddenly brought back to black and white reality, where even incidents of cannibalism are shown.

The Katrannyks are under constant surveillance by the local Communist apparatchiks. Somehow it is revealed that Myron and Odarka are hiding the gold church chalice in their barn — the villagers' only symbol of their ruined church. Myron is taken away to the local Communist headquarters and is tortured, while his wife and youngest son go to the city to pawn some jewelry for flour. In the meantime a neighbor sneaks into their house in the village and takes Olenka (their daughter)

who is lying in bed, dying of starvation. The only Katrannyk survivors now are Odarka, Myron and little Andrijko.

The villagers try a disastrous raid on the heavily guarded mill where the confiscated grain is stored. As the villagers get closer crying out "give us food, we are hungry!", they are shot down at point blank range. Myron is one of those shot. The camera focuses in on the men's desperate, pained expressions and pans the snowy, desolate field where the bodies lie in clumps.

Odarka is frantic when she learns her daughter is gone. She goes to the local authorities who bribe her to give them the golden chalice in return for a loaf of bread. Meanwhile she has left Andrijko at home, who decides to search for his mother. The camera follows him through the village and through the woods, calling out "Mommy, mommy!" He remembers his family running happily through the wheat fields in a color flashback. He realizes he is all alone. While he is desperately searching for his mother, Odarka comes home with the precious loaf of bread and dies desperately clutching it.

It is springtime and somehow, even though he is skinny and weak, Andrijko is alive. His father Myron is thrown and burned in a fiery pit along with other dead, and the film's most wrenching scene is when he opens his eyes in the pit, surrounded by death and fire, and finally closes them — giving in to death.

Famine-33 is a film which shows how Stalin's forced collectivization ripped apart the individual, the family unit and the entire country. It is a historical tragedy that will tear at your heart no matter what your nationality.

A young boy crying out in horror at the sight of a famine victim.

“CONTRA SPEM SPERO” — LESIA UKRAINKA’S PERSONAL REFLECTIONS

LADA HAPIJ

LESIA UKRAINKA (1871 — 1913)

From a postcard from Ukraine. Artist: V. Chabanyk.

Although Lesia Ukrainka's greatest literary achievements are said to be her historical and allegorical dramas, one cannot ignore the beauty and lyrical creativity of her poetry. It is through this poetry that we can grasp a sense of the poet's personal struggles, emotions, and dreams.

Lesia Ukrainka, born Larissa Kosach-Kvitka on February 26, 1871 in Volynia, began writing poems at the early age of nine. This may be attributed in part to her mother, Olena Pchilka, a poetess who instilled in her daughter's heart a love for her native language, song, and country, and who exposed Lesia to a variety of literatures.

When Lesia was twelve years old, she contracted tuberculosis, which at first affected her hand, then her feet, and finally her lungs. She spent much of her time seeking medical attention in Crimea, the Carpathian Mountains, the Caucasus, Italy, and Egypt, all the while dreaming of returning to Volynia. Lesia struggled with her illness for thirty years. Yet, despite this struggle, (or perhaps through it) she developed a great deal of patience, perseverance, optimism and determination. These qualities are evident in her poetry, particularly in “Contra Spem Spero”, which is listed to the right.

“Contra Spem Spero” (from the Latin “I hope against hope”) gives the reader a vivid image of Lesia Ukrainka, torn between melancholy and despair and strength of spirit and hope. One is also made aware of Lesia's great love of nature, from which she draws not only her inspiration but also her strength.

February is the birth month of Lesia Ukrainka, the most prominent Ukrainian woman of the last century. Although she died prematurely (at the age 42) due to severe tuberculosis, she left a legacy of poems, dramas, and other literary works that continue to inspire us to this day. Frail and physically weak, Lesia Ukrainka had enormous spiritual strength, and through her writing fought social injustice and oppression by the Russian tsarist government in eastern Ukraine, inspiring her countrymen to stand up against it. Lesia Ukrainka was one of the most talented Ukrainian writers who made a very important contribution to Ukrainian literature. (H. K.)

Away, ye gloomy thoughts, ye autumn clouds!
Today about me is a golden spring!
And shall my youth be wrapped in sorrow's shrouds
And fly away on lamentation's wing?

No, I would smile, though even through my tears,
And sing my songs amid my dark distress,
And cherish hope, when not one hope appears.
I want to live! Avaunt, my hopelessness!

Upon my poor and melancholy fallow
I shall sow harvests of resplendent flowers,
Sow even amid frosts, and gently halo
With dew of tears their unaccomplished powers.

And from the burning tears I there let fall
The solid, icy crust will surely melt.
Perhaps the buds will blossom after all
And breezes of a happy spring be felt.

Up the steep pathway on the flinty hill,
I'll bear my rocky burden all day long,
And though I carry such a load, I still
Shall keep my heart and sing a happy song.

In the obscurity of pitch-black night,
I shall not for one moment close my eyes,
But seek my guiding star's unfailing light,
That radiant mistress of the nightly skies.

I will not let my heart fall slumbering,
Even if dark and grief around prevail,
For I shall find my spirit numbering
The deadly steps of death upon my trail.

Mortality will then press hard upon me;
A deadly mist will cover up the stars;
My heart beats harder: death will not outrun me,
Nor pen my eager pulse behind his bars.

Yes, I would smile, though even through my tears,
And sing my song amid my dark distress,
And cherish hope, when not one hope appears.
I want to live! Avaunt, my hopelessness!

“Contra Spem Spero” from *The Ukrainian Poets, 1889 — 1962*.
Translated by C. H. Andrusyshen, M. A., Ph. D. and Watson
Kirkconnell, Ph. D., D. Litt., L.H.D., D.P.B.C., L.L.D., D.E.S.L.
Published in 1963.

WHO CONTROLS THE TV REMOTE IN EASTERN EUROPE.....or

This article has been reprinted with permission, from *Middfest Magazine*, a Middletown, Ohio based publication covering Eastern European topics.

By Meredith Sullivan and Sharon Crecelius

*THE MORE
THINGS
CHANGE FOR
WOMEN,
THE MORE
THEY STAY
THE SAME*

As women in almost any part of the world would agree, the problems of juggling a job and family and commanding respect in a male-dominated society are not unique to Eastern Europe. Not unique, but very real, and identified by particular challenges that have been shaped by the combined influences of a peasant culture, the Church and communism.

Peasant life under the old empires was a harsh and constant struggle for survival in a precarious agricultural economy. Peasant women faced an oppressive patriarchal system in both family and village. Men feared that any departure from this arrangement would threaten the existence of their society and culture. The nobility and state, whose power rested on peasant traditionalism, encouraged such fears. The Church sanctioned them through a strict moral code based on the view of woman as temptress. This view was rooted in ancient times and reinforced in the second through fifth centuries by church leaders who interpreted original sin as a sexual act initiated by Eve.

Under communism the lot of women actually began to improve. They were educated and welcomed into the work force. Today, paid maternity leave and medical allowances and free day care are provided for women. Women are permitted the same freedoms as men. More, actually. Not only are they free to work eight to ten hours a day, they are also free to take care of all the cooking, cleaning, gardening, shopping, and child-care tasks. The rights of men and women are essentially equal. Their workloads are not.

The collapse of communism and the re-emergence of religious freedom heartens Eastern Europeans. Ironically, this poses some problems for women. Many in the Church want to re-emphasize family values, including keeping women at home. Resentment of communism sometimes spills over to include women's rights. There is a tendency to want to throw out the baby of equal opportunity for women with the dirty bathwater of communism.

What exactly will the future hold? Will women be full partners in Eastern Europe's journey toward a free market economy and an independent democracy that can make a vital contribution to the creation of a new Europe, truly whole and free? Only time will tell.

Meredith Sullivan is a first-time contributor to MIDDVEST Magazine. She is a graduate student in the Master of Technical and Scientific Communication Program at Miami University.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА А. КУЩА В ЧІКАГО

10-12 вересня 1993 року в Чикаго відбулася мистецька виставка визначного мистця-скульптора з України Анатолія Куща. Спонсором її був 101-ий Відділ США. Це перший раз на американському континенті відбулася виставка творчости цього заслуженого художника України.

Анатолій Кущ — лавреат багатьох почесних премій та медалів, а його праці є майже в усіх музеях України, у приватних збірках в Україні, Росії, Німеччині, Швеції, Югославії, Франції та США. Свої досягнення та признання А. Кущ здобув у різних жанрах скульптури: монументальній та декоративній пластиці, станковій, портретній, а також в анімалістиці та медальному мистецтві. Твори монументаль-

Анатолію Кущ. Anatolij Kusch.

ної скульптури Анатолія Куща прикрашують багато міст України і в більшості на історичну тематику як пам'ятники історичних подій чи заснувань міст або визначних постатей з української історії як Шевченко, Сагайдачний, Тичина та інші.

Виставка представила глядачам 75 творів цього визначного мистця — скульптури, рельєф та рисунки. Відвідувачі зі захопленням оглядали та купували їх. Виставка пройшла надзвичайно успішно — українська громада в Чикаго своєю участю та признанням ще раз доказала зацікавлення і розуміння мистецтва.

Олена Сем'янчук-Матвішин,
пресова референтка 101-го Відділу США.

ЮВІЛЕЙ 23-ГО ВІДДІЛУ США

У неділю, 3 жовтня ц. р., 23-ій Відділ США ім. Ольги Басараб у Дітроїті, Мишиґен, відзначив 60-літній ювілей святочним обідом, який відбувся у залі при церкві св. Івана Хрестителя.

Святкування відкрила голова Відділу Уляна Мерек. Вона привітала пароха церкви о. Матея Креффера, сестру служебницю Вікентію, голову Окружної Управи Наталію Гевко, проф. Кирила Цепенду, союзників і гостей, які прибули, щоб спільно відзначити наш ювілей, а відтак попросила всіх присутніх хвилиною мовчанки вшанувати тих союзників, які відійшли у вічність. Потім усі заспівали гімн США.

Парох церкви о. М. Креффер провів молитву, а голова Відділу попросила всіх до обіду, який приготували наші невтомні господарські референтки Соня Карпюк, Марія Рибак, Марія Питляк, Єва Смолій під проводом У. Мерек.

Столи до святочного обіду приготувала і прикрасила квітами Надя Свистун. Після обіду виступила Анастасія Стецько. Вона коротко розповіла про важливі події з життя Відділу, згадала про першу голову Марію Форись, про двох заслужених членок Управи — Марію Ясінську, яка очолювала Відділ з перервами 25 років, та М. Слупецьку, яка була скарбничкою протягом 31-го року.

З нагоди ювілею голова Окружної Управи Н. Гевко, зворушливо дякуючи, вручила У. Мерек грамоту, а Н. Свистун прочитала привіти, які надійшли від інших відділів. Під проводом проф. К. Цепенди всі відспівали традиційне українське "Многая літа".

Офіційна частина програми закінчилася молитвою, яку провів о. Матей Креффер.

Надя Свистун,
секретарка

ОСІННЯ ІМПРЕЗА 82-ГО ВІДДІЛУ СУА

Зліва: Діана Раковська, Наталя Раковська, Ксеня Гутник-Раковська, Ліда Гошовська, Марта Іванчишин-Пушка.

From left: Diana Rakowska, Natalia Rakowska, Ksenia Hutnyk-Rakowska, Lida Hoshowska, Marta Iwanchyshyn-Pushka.

Розуміючи важливі завдання і фінансові потреби Українського Музею в Нью-Йорку, 82-ий Відділ СУА влаштував товариську зустріч з програмою, прихід з якої призначив на Будівельний Фонд Музею.

10 жовтня ц. р. в домівці СУА зібралися союзнянки і гості. Голова 82-го Відділу Лідія Стасюк, відкриваючи імпрезу, привітала голову Округи СУА Нью-Йорк Надію Савчук, голову Будівельного комітету Українського Музею Анну Аліськевич і її заступницю Ольгу Левицьку, директора Музею Марію Шуст, редактора журналу "Наше Життя" Ірену Чабан і всіх присутніх.

Ведуча програмою І. Іванчишин висловила признання Почесній голові СУА Іванні Рожанковській та молодшим членам управи Музею і працівникам за їх зусилля і жертвенну працю для успішної діяльності Музею. Вона підкреслила, що необхідно збудувати в Метрополії Нью-Йорку престижний, професійно оформлений Український Музей для гідної репрезентації скарбів української культури.

Цікаву і змістовно опрацьовану доповідь на тему "Український Музей — культурна амбасада України в Америці" виголосила заступниця голови Будівельного комітету О. Левицька, членка 113-го Відділу СУА. Прелегентка зупинилася на двох головних ділянках діяльності Музею — збереженні української культурної спадщини в діаспорі та інформації для чужинців і української громади, зокрема для молоді. Вона згадала про великий вклад праці в інформативну ділянку куратора колекції народного мистецтва Л. Волинець. Голова Будівельного комітету А. Аліськевич поділилася з присутніми найновішими даними про успіх збіркової акції та заохочувала до посиленої жертвенності на Музейний Фонд.

Щедрими оплесками публіка нагородила наших ентузіясток Музейної справи. При цій нагоді колишня членка 82-го Відділу Мирослава Савчак зложила 200 дол. на Будівельний Фонд Музею.

У мистецькій частині імпрези відбувся показ народного одягу, який є власністю Лариси Зелик і Лідії Крушельницької. Одяг моделювали дочки і внучки членок 82-го Відділу СУА. Оригінальний лемківський дитячий одяг моделювали Діана й Наталя Раковські. Жіночий — полтавський — Ксеня Гутник-Раковська, закарпатський — Ліда Гошовська, борщівський — Марта Іванчишин-Пушка. Докладні пояснення до кожного одягу подавала Софія Раковська, членка 82-го Відділу, яка моделювала стилеву гуцульську блузку. Захоплена публіка рясними оплесками обдарувала модельок, а передусім наших найменших.

Відтак виступила відома солістка хору "Думка" Святослава Качарай (ліричне сопрано), яка при фортепіановому супроводі о. Михайла Лева з притаманним їй чуттям виконала пісні "Моя Україна", "Чорнобривці" й "Соловейко". Тривалими оплесками присутні нагородили виконавців. Свій гонорар вони пожертвували на Музейний Фонд.

Культурно-освітня референтка Іванна Клим щиро подякувала прелегентці О. Левицькій і всім виконавцям програми, обдарувавши їх червоними трояндами.

На закінчення відбулася лотерійна виграша. Директор Музею М. Шуст подякувала членкам 82-го Відділу за влаштування добродійної імпрези на підтримку Будівельного Фонду Українського Музею.

У товариській атмосфері за чаєм і кавою приємно закінчилася наша "осіння зустріч". Про смачну перекуску й вибагливе домашнє печиво подбали Т. Бриттан, О. Кіршак і господарські референтки О. Фенчин і А. Стасів.

Вдоволені гості розходилися додому з надією, що в наступному році розпочнеться будова репрезентативного Українського Музею в Нью-Йорку.

Ірина Іванчишин

ХОЧ І НЕБАГАТО НАС...

3-й Відділ США у Фініксі, Арізона, порівняно невеликий та й віддалений він від Округи і більших українських осередків, однак стараємося проявляти свою діяльність на всіх відтинках громадського життя міста.

Членки Відділу, який очолює Ірина Гриневич, не забувають і про Батьківщину — стараємося надавати їй матеріальну допомогу, зустрічаємось з делегаціями і окремими особами, які приїжджають до нас. У лютому минулого року, наприклад, до Фініксу загостив хор "Щедрик" з України, і ми радо опікувалися молодими хористами.

Беремо активну участь у відзначуванні державних річниць і свят: проголошення незалежності України, Листопадового зриву, Дня Матері, Шевченківських свят та інших. До участі в них залуцаємо і нашу молодь зі школи українознавства, яку провадить Христя Бойко, колишня голова 3-го Відділу США. Своїми виступами наші діти не лише збагачують свята чи академії, але й переймають наші традиції.

Цікаво пройшов "веселий вечір" — під проводом Євгенії Чопівської членки своїми виступами веселили публіку. Заходами Відділу в Домі США влаштовано виставку Львівських художників. У листопаді під керівництвом Лідії Дидик, Христі Бойко і Христі Винник-Вілсон відбувся традиційний осінній баль. На запрошення клубу сеньйорів у Сан Ситі наш Відділ влаштував показ історичної і народної ноші. Американська публіка, а також українці, народжені у США, були захоплені й емоційно подивлялися красу і

багатство українського одягу княжої і новітньої доби. А на закінчення програми Оля Масна виконала пісню "Ой, роду мій красний" з репертуару Ніни Матвієнко. До глибини душі зворушена публіка нагородила її оплесками. Модераторами програми були Оля Сливка і Мирося Михайлів.

Щороку в грудні у Фініксі відбувається виставка новорічних ялинок, на якій понад 40 національностей прибирають і з урочистою програмою засвічують свою ялинку. Серед них пишеться і наша ялинка, прибрана українським орнаментом. Багато праці і мистецької видумки вкладає в це Христя Бойко. Виставка влаштовується у великому американському банку, і тисячі людей мають нагоду ознайомитися з ідентичністю кожної національності.

Велику працю проводить референтка суспільної опіки Відділу Мирослава Михайлів, відома своєю жертвенністю, яка допомагає всім, хто цього потребує. На її заклик членки Відділу гостили і щедро обдарували кілька українських родин, які приїхали з України до Америки. Ми старалися "впровадити" їх в наше громадське життя.

Дбають членки і про нашу молодь, яка хоче вчитися, але не має на це грошей. На заклик Стипендійної акції США Відділ торік вислав понад 5,000 доларів на ту ціль: 3,000 дол. призначено учням в Україні і Боснії, а 2,160 — у Бразилії.

І все це завдячуємо наполегливій праці членок нашого Відділу. Будемо і надалі працювати для добра і розвитку США та нашої незалежної України.

Ольга Сливка.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Кожного року в жовтні 66-ий Відділ США в Нью-Гейвені, Коннектикат, завзято і тяжко працює, щоб фінансово допомогти Українському Музеєві. Хоч наш Відділ меншає, бо членки відходять у вічність, але і ця мала горстка dokonує чуда, бо щороку висилаємо значну суму на Український Музей в Нью-Йорку.

По Службі Божій гості і членки заповнили залю. Голова Відділу Ірена Гладка привітала о. Михайла Бундза, о. Олега Кулика та його брата диякона Руслана, який приїхав з України, д-ра Осипа Данка, представниць Музею Олю Левицьку та Христину Жарську-Шох, Наталію і Христину Городецьких та гостей. Отець Михайло провів молитву та побажав смачного полуденку.

Дуже змістовну доповідь виголосила заступниця голови збіркового фонду Оля Левицька. Вона звернула увагу на дві головні цілі Музею: зберігати скарби

мистецтва для громади і нащадків та бути інформаційним центром нашої культури для чужинців. Англomовна преса в Америці докладно інформує про українське мистецтво. Управа Музею влаштовує виставки мистців з України, спроваджує мистецтвознавців та доповідачів, висилає каталоги в Україну. Український Музей в Нью-Йорку відвідав директор Музею у Львові Андрій Новаківський.

При каві і солодкому Оля Левицька дуже радо давала відповіді щодо Музею. Музейні каталоги можна було оглядати, а також закупити. Гостям не хотілося залишати залю, бо могли поговорити з давніми жителями Нью-Гейвену, адже О. Левицька та Х. Жарська-Шох колись мешкали тут.

Ірина Гриневич,
пресова референтка 66-го Відділу США.

У ЧІКАГО ВІДЗНАЧИЛИ ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Усі ми свідомі того, що життя людське проходить безупину і невідклично відмірює пройдений час — чи це буде життя одиниці, гурту, чи зорганізованої спільноти. Але бувають хвилини, коли здається, що рушійна сила цього безупинного руху немов сповільнює свій хід, пристає на мить, і дозволяє нам поглянути назад — на пройдені десятиліття, сповнені добра і лиха, недоліків і успіхів, та гідно облічити наш життєвий рахунок.

До такого моменту з ретроспективним оглядом минулого півсторіччя належить відзначення золотого ювілею журналу СУА "Наше Життя". З цього приводу Округна Управа СУА в Чикаго влаштувала святочний бенкет, що відбувся 30-го жовтня минулого року в залі церкви свв. Володимира і Ольги.

Уже при вході приємно вражав вигляд залі: біло накриті столики, прикрашені осінніми мотивами, акуратно розкладені примірники і оправлені річники "Нашого Життя", що охоплювали працю редколегії журналу, оригінальна декорація сцени (на темно-голубому тлі стилізований лавровий вінок зі срібними рельєфами княжої пари по боках). Усе це створювало справді святочний настрій.

Вечір відкрила голова Округу Анастасія Хариш. Вона привітала отців, прелегентку свята Ульяну Старосольську, почесну голову Округу Любославу Шандру, союзянок і гостей, серед яких відзначила гостей з України — голову "Жіночої Ради" Києва Марію Драч та колишнього дисидента Івана Геля. В короткому виступі вона накреслила шлях розвитку журналу від його початкового скромного вигляду до сьогоднішнього професійно редагованого. Журнал цей був завжди віддзеркаленням жіночої думки, замірів та успішно сплянованої роботи. Дальше ведення програми вона передала членці 101-го Відділу Оленці Сем'янчук-Матвіїшин. Молода союзянка підкреслила багатогранність тематики журналу, з яким вона та її покоління виростало з дитинства — спочатку на дитячих віршах і казках, опісля, як зрілі читачі, вони цікавилися суспільно-політичними, мистецькими чи просто повсякденними проявами життя, про які вичерпно інформував журнал.

О. Сем'янчук-Матвіїшин привітала колишню редакторку, письменницю і журналістку Ульяну Старосольську і коротко розповіла про її життєвий шлях.

Закінчивши свій огляд словами подяки Ульяні Старосольській, попросила її до слова.

Початкова цитата "Якби ти знав, як багато важить слово" (І. Франко) була мовби лямбмотивом промови, яку вона виголосила.

"Завдання слова-преси широче, і така ж сама її відповідальність. Вона інформує про минуле і сьогочасне, висвітлює позитивно або негативно, виробляє

добрий чи злий смак, розвеселяє, вчить, діє у всіх ділянках нашого життя. Зокрема українська преса на чужині має особливе завдання — зберегти ідентичність української людини і спільноти. Чи "Наше Життя", як частина цього словесного знаряддя, виконало своє завдання? Щоб відповісти на це питання треба глянути на 50-літню працю журналу!" — сказала у своєму виступі У. Старосольська. Вона підкреслила, що основою журналу, його початку і постійного розвитку був Союз Українок Америки.

Закінчила Ульяна Старосольська свій виступ позитивними підсумками довголітньої праці журналу.

В дальшій частині програми ведуча вечора попросила о. Івана Кротця, пароха церкви свв. Володимира і Ольги, провести молитву перед вечерею, яку закінчено спільно відспіваним "Отче наш". Опісля Оленка Матвіїшин склала редакції "Нашого Життя" побажання якнайкращих успіхів на майбутнє, до яких приєдналися присутні ювілейним тостом "Многая літа". Серед товариської розмови, у приємному настрої минула вечерея. Смачні і естетично подані страви підготували членки комітету під керівництвом Любомири Калін, організаційної референтки Округу. Вправно, "по-професійному" подавали до столів привітні хлопці і дівчата, діти союзянок, тому можна сказати, що у цьому ювілейному святі брали участь аж три покоління.

По вечері слідували привіти: від Іллинойського Відділу УККА виступив голова інж. Орест Бараник, НТШ репрезентував д-р Роман Залуцький, Кооперативну Касу Самопоміч — Зиновій Мартинець. Надпрограмовим додатком був виступ Марії Васько, яка передала привіт від союзянок України у формі патріотично-релігійної пісні. Дальші привіти і пожертви на Пресовий Фонд "Нашого Життя" відчитала ведуча вечора.

Мистецьку частину розпочала Рома Турянська, членка 22-го Відділу, рецитацією поезії Ганни Гайворонської "Бог". В майстерній передачі Роми Турянської кожне слово було повне почуттів і доходило до серця слухачів. У фортепіяновому сольо виступила м-р Надя Савин-Вірхнянська, яка виконала "Серенаду" Франца Шуберта і "Пісню без слів" Станіслава Людкевича. Добрим контрастом до чуттєвого настрою була гумореска Людмили Коваленко "Мій друг Зіночка" у виконанні місцевої радіокомментаторки Люсі Самбірської, членки 22-го Відділу.

На закінчення вечора Оленка Матвіїшин склала подяку всім виконавцям програми, членкам ювілейного комітету, союзянкам та гостям. Окреме визнання вона висловила Лялі Кучмі-Бабій за оформлення сцени та Марійці Чичулі за безкоштовну декорацію столів. Загальна сума складених пожертв на Пре-

"ЛЬВІВСЬКИЙ ВЕЧІР"

Окружна Управа Союзу Українок Америки в Дітроїті влаштувала небувалу імпрезу — "Львівський вечір", весь дохід з якого призначений на українську пресу. В Дітроїті живуть уродженці Львова або ті, життя яких, родини, студії пов'язані з тим унікальним містом. Комітет для підготовки імпрези, який очолила І. Тарнавська, імпрезова референтка Округу, приготував цікаву програму, щоб якнайкраще віддати поклін князю Львову. Імпреза включала вечерю з львівських страв, солодке (горіхові торти), а по вечері відбулася мистецька частина. Вже самі декорації впровадили публіку в настрій передвоєнного Львова.

Тож у суботу, 6 листопада, в новозбудованій залі при парафії церкви св. Йосафата зібралися громадяни (понад 300 осіб). Комітет подбав про декорації і оформлення львівської каварні ДеЛяПе зі столиками, лямпіонами і рисунками Ю. Козака у карикатурній формі осіб, які часто приходили до каварні: З. Тарнавського, Ю. Тиса-Крохмалюка, Б. Нижанківського і Е. Козака.

Імпреза почалася вступним словом І. Тарнавської, яка передала ведення програми Н. Гевко, голові Окружної Управи СУА в Дітроїті. Вона віддеклямувала вірш Василя Симоненка, присвячений Львову, а потім попросила присутніх піднести тост на "Многая літа!" за город Льва.

Н. Гевко привітала отців, шановних гостей, дорогих сестер союзнок, а відтак сказала: "Зібралася тут численна громада, щоб віддати честь і признання славному галицькому городові, старій столиці західних українських земель, нашому улюбленому унікальному місту Львову. Впродовж століть Львів був центром культури західної вітки українського народу, центром національного життя, великого патріотизму, визвольних змагань. Львів — це п'ємонт нескореного духу українського народу, який боровся, щоб стати господарем на своїй землі. Львово! Ми підносимо в твою честь тост, бажаємо, щоб твій могутній герб, що гордо стоїть на твоїй брамі понад 700 років, ще довго стояв на сторожі України, щоб ти процвітав і ріс. На многая літа, Львово!"

На імпрезу запрошено Уляну Старосольську-Любович, уродженку Львова, письменницю, журналістку, довголітнього редактора журналу "Наше Життя".

Вона розповіла історію Львова, згадала про його культурне, наукове, мистецьке життя, про письменників, журналістів, акторів, про молодечі організації, політичні рухи, визвольні змагання, студентство, про Святоюрську гору і Митрополита Андрея Шептицького, добродія студентства. У. Любович переказала уривок з книжки Юрія Шевельова, в якій він згадує про приїзд з Харкова до Львова в 1943 році і про гостинність львів'ян, які зустрічали втікачів.

Марія Лісовська відіграла на фортепіані "Прелюд" В. Барвінського, а Віра Крива, талановита поетеса — львів'янка, продеклямувала вірш "Диво". Парох о. Б. Панчук відмовив молитву, і всіх запросили до вечері.

Після вечері Н. Гевко привітала львів'янку д-р Наталку Черниш, яка викладає у Мишигенському університеті і в грудні повертається до Львова. Відтак Н. Гевко сказала: "Тепер перенесімся думками до передвоєнної каварні ДеЛяПе біля парку ім. І. Франка. Бачимо каварняні столики, лямпіони. Входять перші вечірні гості: З. Тарнавський, Ю. Тис-Крохмалюк, Е. Козак, Б. Нижанківський і акторка львівської сцени Ірина Лаврівська". Кожний з тих мистців був репрезентований такими особами: З. Тарнавського представляв його син Роман, який прочитав твір "Дорога на Високий Замок"; "Симфонію життя" Ю. Тиса-Крохмалюка прочитав В. Грушкевич; "На хлопський розум" Е. Козака — братанок Ігор Козак; "Я вернувся до мого міста" Б. Нижанківського — Андрій Лятишевський. Христина Липецька заспівала пісні про Львів (слова ЕКО, музика Ю. Лаврівського) і "П'ю за любов" (слова Софронова, муз. А. Адамова), фортепіановий супровід — М. Лісовської.

Про "Веселий Львів" розповіла акторка львівської сцени Ірина Лаврівська. "Бродить ніч по вулицях зимових" — львівське танго і "Ля компарста" — танго, танцювали Мотря Макар-Федірко та А. Маззола. Поетеса Марта Шехович прочитала свою гумореску "Мій любий Львів". На тому імпрезу закінчено. І. Тарнавська подякувала виконавцям і кожному вручила червону троянду. Незабутній "Львівський вечір" надовго залишиться в пам'яті тих, хто мав змогу бути на ньому.

Олена Панчак.

совий Фонд "Нашого Життя" становила 4,500 дол.

Підсумовуючи враження з цього ювілейного вечора, хочеться відповісти на питання Уляни Старосольської "Чи "Наше Життя" виконало своє завдання?" цілком позитивно: цінність вкладеної у журнал праці — величезна. Від скромних початків через

стадії розвитку до сьогоденної професійної форми. "Наше Життя" завжди служило високим принципам моралі, гуманності, любові до всього рідного. Зберігаючи українську ідентичність і культуру на поселеннях, журнал був одночасно помостом у нерозривній єдності з нашою батьківщиною.

М. Ш.

ЮВІЛЕЙ 76-ГО ВІДДІЛУ СУА

У неділю, 5 листопада 1993 р., 76-ий Відділ СУА ім. Наталії Кобринської (Округа Дітройт) відзначив своє 30-ліття. В домівці СУА зібралися членки Відділу, союзнянки і запрошені гості. Округу репрезентувала голова Управи Н. Гевко. Присутніх привітала голова Відділу Ліда Колодчин. Вона підкреслила, що це був її перший Відділ, який вона організувала і з якого опісля вийшов ряд референток, чотири голови окружної Управи, а декілька членок очолюють громадські та релігійні організації. У Відділі всі гармонійно співпрацюють, немов одна родина, плекають українські традиції і звичаї, надають моральну і матеріальну допомогу потребуючим людям, а особливо в Україні. Цей 30-літній ювілей ми відзначили в другу річницю незалежної України і у власній домівці СУА. Приємно, що кожна з нас доложила свою частку праці. Наш шлях був довгий, але радіємо нашими досягненнями і відважно глядімо в майбутнє. За цей час відійшли від нас Євгенія Головата, Анастасія Мазяк, Галя Калитяк, Анна Хміль, Марія Лазарчук, Леся Бараник і Катруся Сливка. Їх пам'ять присутні шанували однохвилинною мовчанкою.

Головами Відділу були Нуся Феденко, Мирося Бараник, Стефа Лісікевич, Люба Гречна, Оксана Омецінська, Юля Капітанець, Ірена Ляш, Рома Дигдало, Галя Калитяк, Ксеня Кучер, Марта Василькевич і Ліда Колодчин. Їм належиться подяка і признання за працю.

Дальше ведення програмою перебрала Рома Дигдало, яка з гумором оголошувала наступні точки.

Відділ обрав своєю патронкою Наталію Кобринську, щоб йти її слідами. Вона була першою жінкою у жіночому русі. Про Н. Кобринську розповіла Ксеня Кучер — культурно-освітня референтка Відділу.

Відмовленням молитви почався святочний обід. Під час обіду читали привіти від 26, 23, 45, 63, 81, 53 Відділів. Оригінальним був подарунок від Р. і В. Гординських — невеличке дерево з оселі Діброва, обвішане долярами. Було прочитане особисте привітання від голови Округу СУА Наталії Гевко голові Відділу Лідії Колодчин, членкам, союзнянкам і запрошеним гостям. "Велика честь припала мені сьогодні брати участь в тридцятилітньому ювілей 76-го Відділу, — сказано у привітанні, — одного з найбільш заслужених, відданих Союзові України Америки і дітройтській громаді. Як не віддати признання і не гордитися Відділом, який впродовж свого існування виховав ряд активних та відданих членок, обдарованих організаційними здібностями та провідницьким хистом, повних ініціативи та посвяти, які були і є в центрі багатьох подій Округу, ініціаторок союзової та громадської праці. І коли ми згадуємо важливіші події в нашій Окрузі, такі як святкування ювілейів, збіркові акції, імпрези, придбання домівки СУА,

Ювілей 76-го Відділу. Зліва: Ліда Колодчин — голова 76-го Відділу, Наталія Гевко — голова Округу Дітройт. The 30th anniversary celebration of Branch 76. From left: Lida Kolodchyn — president of Branch 76, and Natalia Hevko, regional president UNWLA.

конвенції, ми постійно бачимо членок 76-го Відділу в центрі діяльності". Н. Гевко піднесла тост за 76-ий Відділ і його голову Лідію Колодчин, а також передала привіт і щирі побажання з Централі СУА і почесну грамоту за прикладну і жертвенну працю. Ліді Колодчин вручено китицю квітів. "Без вас, членки, я б нічого сама не могла зробити", — сказала вона.

Р. Дигдало прочитала на весело "Оду" голові Л. Колодчин. Молода піаністка Марійка Гординська відіграла "Признання" Бортнянського і пісню "Ой не світи, місяченьку". О. Панчак привітала ювіляток особисто від себе і від 50-го Відділу в Ен Арборі та побажала успіхів у дальшій праці.

Пояснення до прозірок про працю Відділу давала Мирося Бараник. Присутні побачили малювання керамічних виробів, вишивання, роблення герданів, мистецькі виставки, участь у фестивалях, авторські вечори, працю суспільної опіки — відвідини немічних і хворих, висилання пакунків у Бразилію, Польщу. Вже два роки Відділ допомагає Україні, 25 років веде "Світличку" для дітей, яка вперше була заснована не лише в Окрузі Дітройт, але й у цілому СУА. За цю працю членки отримали нагороду з Централі на Конвенції в 1993 р. Щороку влаштовується дитяча вишивана забава, яка ввійшла у традицію Відділу, зустріч зі св. Миколаєм, зустрічі з новими емігрантами, передсвяточні базари, пікніки, традиційний "оселедець".

На закінчення всі співали пісні при акомпаньяменті М. Гординської на фортепіані і гітарі. Молитвою закінчено ці ювілейні святкування, моттом яких було: "Всіх нас єднає Союз України Америки!"

Олена Панчак,
пресова референтка Округу Дітройт.

ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Франко**, матері нашої членки Неонілі Когут, складаємо **25 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині покійної висловлюємо найщиріші співчуття.

Управа і членки 12-го Відділу СУА у Клівленді.

Замість квітів на свіжу могилу нашої членки **бл. п. Віри Мотики** складаємо **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Ірина Руснак.

Гурток книголюбів ім. Олени Залізняка у Рочестері, Н.-Й.

У пам'ять шкільної товаришки **бл. п. Володимирі Заець-Смик** складаю **25 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Ірина Качанівська.

У пам'ять **бл. п. Остала Савчинського** складаю **20 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюю щирі співчуття.

Ірина Качмарська.

Замість квітів на свіжу могилу моєї дорогої приятельки і товаришки шкільних років у Львові і тут, на еміграції, **бл. п. Наталії Тиктор-Кавулі** складаємо **25 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині д-р Л. Кавулі, дочкам Христі, Аніті і зятям висловлюємо наші щирі співчуття.

Олена й Іван Панчаки.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірини Петровської** зложили **по 20 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя"

Ярослава Томич і Наталія Лукашевич.

Замість квітів на свіжу могилу моєї приятельки **бл. п. Віри Мотики** складаю **50 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Наталка Кравчук.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Віри Мотики** складаємо на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" **25 дол.**, а чоловікові Володимирові та швагерці Іванці Мартинець з родинами висловлюємо найщиріші співчуття.

Анна і Петро Поліщуки.

ФОНД ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

У пам'ять родички **бл. п. Лідії Рубчак** на Запасний Фонд ім. Олени Лотоцької складаю **25 дол.**

Лідія Рубчак-Одежинська.

Замість квітів на свіжу могилу Почесної членки СУА **Катерини Мураль** складаємо 150.00 дол. на 100-тисячний Фонд ім. Олени Лотоцької. Родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

33-й Відділ, Парма, Огайо

З НАГОДИ

Вшановуючи 50-ліття подружнього життя дорогих **Наді і Петра Дзидзанів** складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Марійка Юревич і Наталка Когут.

З нагоди 50-ліття журналу "Наше Життя" 33-й Відділ СУА ім. Лесі Українки у Клівленді, Огайо, зложив **500.00 дол.** на Запасний Фонд ім. Олени Лотоцької.

Як різдвяний дарунок, на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" **50.00 дол.** прислав

89-ий Відділ СУА у Кергонксоні.

КНИЖКИ ДЛЯ УКРАЇНИ — ВІД ГРОМАДИ РОЧЕСТЕРУ

Завдяки старанням Окружної Управи СУА Північного Нью-Йорку з відділами у Рочестері, Баффало і Сиракюзах, у квітні ц. р. до Фондації "Сейбр — Світло" у Львові, де знаходиться централь, відійшов транспорт книжок вагою 650 фунтів (17 пачок). Однак без підтримки членок СУА і української громади наші наміри не могли б увінчатися успіхом. Льотерія, яка була zorganizована з цією метою, принесла 818 дол. Крім того, значну суму внесли організації, а саме: УКСпілка — 150 дол., "Самопоміч" — 200, Вест-Сайд Клюб — 100, Українсько-Американські Професіоналісти — 200, індивідуальні пожертви становили 57 дол. Разом ми зібрали 1,525 дол., що дало змогу оплатити кошти транспорту до Бридж-порту, Конн., і звідти на Україну (445.44 дол.) і переслати 900 дол. на потреби "Сейбр — Світло". Сума, що залишилася, дала змогу покрити витрати, зв'язані зі згаданою акцією.

На наш заклик відгукнулося багато членів української громади, які прислали цінні наукові книжки, енциклопедії, підручники, релігійну літературу, словники, англomовні книжки, особливо "Encyclopaedia Britannica".

До успіху цієї акції причинилися своєю працею у великій мірі три рочестерські відділи СУА, членки яких, крім продажу льотерійних квитків, висилання листів до організацій, чергували шість тижнів, приймаючи книжки, каталогізували, описували і пакували їх, а потім займалися транспортом до місця призначення. Координаторками акції були Леся Телега (120-ий Відділ) і Аріядна Бах (47-ий Відділ).

Сподіваємось, що своїм вкладом, при підтримці щедрих прихильників, допоможемо хоч у скромний спосіб в такій важливій і корисній справі, бо книги — неабияка користь для нашої молоді, а молодь — це наше майбутнє.

Марія Крамарчук.

ПОДЯКА СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

Із святковими та новорічними вітаннями і побажаннями всього найкращого в житті широко дякуємо всім членкам СУА, жертводавцям та громадянам, які підтримують фонди, створені при суспільній опіці СУА, особливо Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля та Фонд Суспільної опіки СУА.

Округа Чикаго зложила **1,000.00 дол.** на Суспільну опіку для допомоги Союзові Українок України. Даток переданий Іриною Кравчук, головою секретаріату СУ, до Головної Управи Союзу Українок України.

МЕДИЧНИЙ ФОНД ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Вшановуючи світлу пам'ять наших дорогих родичів **бл. п. Анни і Петра Крлів та бл. п. Марії і Дам'яна Дудинських**, пересилаємо **50.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. **Оксипа і Василь Дудинські.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Павла Лонкевича** складаємо **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Дружині і родині покійного висловлюємо найщиріші співчуття. **Марія і Мирон Наваринські.**

В пам'ять моїх батьків **Льва і Степаниди Королів** складаю **125.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. **Дарія Цвіль.**

Замість квітів на свіжу могилу нашого широкого друга **бл. п. Олександра Нички** складаємо **30.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. **Оксана і Вікентій Шандори.**

У світлу пам'ять **бл. п. Василя Кошикара**, чоловіка нашої членки Февронії, приятелі й знайомі зложили на похороні на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля через 99-ий Відділ СУА: **120.00 дол.** — Стефанія Брадлі; **60.00 дол.** — Левко Урусський і родина; **по 50.00 дол.** — Госпітал Ассошіейшен оф Нью-Йорк Стейт, Бані й Кевен Люккіо, Люїс Маркс і родина, Роман Маселко, Дарія і Василь Мокії, Домна і Мирон Свідерські, Ален Турлер і родина; **40.00 дол.** — Кароліна й Іван Коцури; **35.00 дол.** — Галя й Ігор Коргуни; **30.00 дол.** — Наталка і Бил Верзоли; **по 25.00 дол.** — Маргарета і Теодор Федаки, Марійка і Микола Філі, Патріша й Іван Капорти, Оленка і Петро Коцури, Катруся і Семен Ксенічі, Дозя і Ярослав Кушніри, Анна Маріяні, Ірена і Мирон Мирони, Марія і Дмитро Скалії, Ірена і Ярослав Скалії, Юлія і Тарас Шипиляві; **по 20 дол.** — Леся і Василь Боднари, Галина Дзямба, Григорій Ільницький, Марія й Іван Карабіни, Марія і Михайло Коргуни, Катерина і Стах Мочульські, Маріяні Тимчишин, Іванка Цьолко; **по 15 дол.** — Іванка і Мирон Бучаки, Люїс Колодій, 99-ий Відділ СУА; **по 10.00 дол.** — Богданна і Михайло Березанські, Ольга і Антоній Білинські, Гертруда і Микола Бобеляки, Діяна Варенчак, Джон Вілліттс, Марія і Константин Галецькі, Віра і Стефан Галібеї, Анастасія Голубець, Іван Гіль і родина, Єва і Андрій Демчарі, Захарій Зендран і родина, Марія і Петро Ксенічі, Люба й Іван Мокії, Анна і Євген Наболотні, Стефанія і Богдан Наугольніки, Уляна і Олег Омецінські, Юлія і Михайло Петри, Анна й Іван Романишини, Надія і Григорій Сембрати, Параска й Павло Сляки, Донна і Карло Стауфенберги, Євгенія Шанц, Теодозія і Павло Шевчуки; **по 5.00 дол.** — Віктор Бернстін, Гася і Джов Вансовичі, Марія Вариха, Марія Комар, Лінда Мейвіл, Філоміна Оствальд. **Разом 1,375.00 дол.**

У світлу пам'ять **бл. п. Ірени Петровської**, матері нашої голови Наталки Головінської, членки 65-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку зложили на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **100 дол.** — д-р Іван і Наталка

Головінські; **25.00 дол.** — Марта Цимбаліста; **10.00 дол.** — Ірена і Северин Старожитники. **Разом 135.00 дол.** Родині висловлюємо щире співчуття.

У світлу пам'ять **Ірени Рудник** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля родина і приятелі зложили: **130.00 дол.** — співробітники Єйльської бібліотеки; **по 100.00 дол.** — Соня і Оріх Темницькі, Оля і д-р Юрій Руденські, Мирослав і Марта Ломаги; **80.00 дол.** — Галя Стасюк і родина Кузів; **по 50.00 дол.** — Ірена і д-р Леонід Рудницькі, Наталка Головата, Марта Рудик; **30.00 дол.** — Зіна і Михайло Варичі; **по 20.00 дол.** — Дуся і Роман Попелі, Анна і Григорій Гіни, Геня і Карло Гарві; **10.00 дол.** — Наталка Юнас. **Разом 760.00 дол.**

З нагоди ювілейних уродин нашої дорогої свахи **Ірини Салук** засилаємо сердечні побажання Божих ласк, многих і щасливих літ та міцного здоров'я. З цієї нагоди складаємо **150.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. **Марія і Євген Пащини з родиною.**

СУСПІЛЬНА ОПІКА — ПОМІЧ УКРАЇНИ

У незабутню пам'ять **бл. п. д-ра мед. Богдана Ґарбовського** складаємо **100.00 дол.** на Суспільну Опіку-Поміч Україні. Дружині Романі, дочці і всій рідні складаємо сердечне співчуття. **Анна і Григорій Гіни.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ярослава Терлецького** складаємо **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Дружині покійного висловлюємо найщиріші співчуття. **Марія і Мирон Наваринські.**

СПРОСТУВАННЯ

У жовтневому числі (стор. 31) "Нашого Життя" замість Стасі Сиби, Джерзі Ситі, Н. Дж., слід читати: "Ольга Вітер, членка 71-го Відділу, подарувала вишивану макетку, яку вишила її дочка Люба. Дарунок — в пам'ять дочки Люби".

У листопадовому числі "Нашого Життя" автором хроніки "Округа Нью-Йорк" (стор. 27) є Іванна Мачай.

У числі нашого журналу за листопад 1993 р., на стор. 18, надруковано: "Д-р Ярослав і пані Іванна Клим". Має бути: Ярослав й Іванна Клими.

В грудневому числі журналу на сторінці 27 під рубрикою "Замість квітів" в пожертвах бл. п. д-ра Романа Кравчука треба читати: "25.00 дол. — Зеновія Бурак".

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ДАТКИ ВІД 16 ВЕРЕСНЯ ДО 15 ЛИСТОПАДА 1993 Р.

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На Тривалий Фонд ім. д-ра Климентія і Ольги Стефанії Рогозинських **1,000.00 дол.** одержано від **д-ра Климентія і Ольги Стефанії Рогозинських**.

На Меморіальний Фонд ім. Анни Байко та Миколи і Марії Стисловичів **600.00 дол.** надійшло від **Оксани Байко**.

На Тривалий Фонд ім. Артемія Кирилюка та Петра і Дарії Мегикив **122.50 дол.** одержано з продажу журналу "Нотатки з Мистецтва".

На Тривалий Фонд ім. д-ра Володимира А. і Гелен А. Петришиних **500.00 дол.** одержано від **д-ра Володимира А. і Гелен А. Петришиних**.

ДАТКИ

1,500.00 дол. — Український Народний Союз;

300.00 дол. — 32-ий Відділ СУА;

250.00 дол. — Михайло і Софія Стипки;

по 200.00 дол. — Роман і Анна Байляки, д-р Марія Савдик;

по 100.00 дол. — Тиміш і Анна Гнатейки, Роман і Ніна Ільницькі, д-р М. Іванців, Лев і Олександра Яцкевичі, 36-ий Відділ СУА;

75.60 дол. — Осип і Ольга Боби;

60.00 дол. — Гарасим Маковський;

50.00 дол. — Леонід і Валентина Пахольюки;

30.00 дол. — Василь і Анна Федораки;

по 25.00 дол. — Алла Черней, Михайло Синидак, Кау Greenlaw;

по 20.00 дол. — Володимир Бусяк, Михайло і Розмарі Бурики, Адріан і Софія Горницькі, Іван і Ольга Сташуки, Лідія Станко;

15.00 дол. — Дарія Стахів;

по 10.00 дол. — Ю. М. та А. Бараники, Теодозія Брикович, Ядвига Черевко, Ярослав і Богданна Гелети, Тарас Козбур, Ростислав і Фріда Петріви, Мирослав Сявакко, д-р Юрій і Христина Свищуки;

по 5.00 дол. — Ірена К. Балюта, Софія Бродин, Євген Филипович, Іван і Ольга Гірні, Василь Музика, Орест і Марія Небеші, д-р Юрій Свищук.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

50,000.00 дол. — Михайло Кучер;

по 5,000.00 дол. — Ольга Дзядів, Микола і Зірка Галіви — через 83-й Відділ СУА, Н. Н., Юрій і Христина Навроцькі, Cheeseborough Ponds, USA, дорівнюючи даток Наталії Даниш;

2,000.00 дол. — Лідія Кий;

по 1,000.00 дол. — Дмитро Бобеляк, Роман Гавриляк і Марія Тершаковець, Ігор і Рома Гайди, Бен'ямін і Лідія Корсуни, Володимир і Лідія Магуни, Андрій і Таїса Нагірна-Раки, Стефанія Савчук, Ярослава Яросевич — через 64-ий Відділ СУА, 34-ий Відділ СУА, 67-ий Відділ СУА;

800.00 дол. — 82-ий Відділ СУА — з "Осінньої зустрічі" 10 жовтня;

по 500.00 дол. — Ватага Бурлаків — Пласт, 10-ий Відділ СУА;

по 400.00 дол. — Богдан Бойчук і Марія Ревакович, Даніел Казимер;

250.00 дол. — Андрій і Анна Малани;

по 200.00 дол. — Тімоті і Ольга Білостоцькі, д-р Марія Савдик, Мирослава Савчак — через 82-ий Відділ СУА, The Equitable Life Foundation, дорівнюючи даток Оксани Лодзюк;

по 100.00 дол. — Ірена Бадіак, Теодозія Гурик, д-р Леонід і Уляна Каменецькі, Осип і Стефанія Порайки, д-р Володимир і Ольга Прокопиви, Олена Понгоска, Юрій і Ольга Сливки;

по 50.00 дол. — Роман Груців, Дженні Кописянська, Юрій і Оксана Станьки, Марія Палідвор;

по 25.00 дол. — Марія Кузьма, Іван Наливаний;

по 20.00 дол. — Петро Голець, Марія Кас'ян, Іван Перчулин.

Окружна Управа і Комітет Спадщини подарували Українському Музеєві: **1,000.00 дол.** — на презервацію експонатів з колекції Музею та **2,000.00 дол.** — на видання каталога виставки мистецьких виробів народного побуту села Угринів Сокальського району, Західня Україна — зі збірки Ірини Кашубинської.

3 нагоди мого 85-ліття дарую на Український Музей **85.00 дол.**

Зенон Михалевський.

3 нагоди 50-літнього ювілею нашого подружнього життя складаємо **500.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Мирон та Ірина Руснаки.

3 нагоди 50-літнього ювілею подружнього життя м'єра **Мирона та Ірини Руснаків** шлють найщиріші побажання ще багатьох здорових і радісних літ прожити в радості і гаразді та складають на Будівельний Фонд Українського Музею **800.00 дол.:** **по 200.00 дол.** — Анастасія Смеречинська, Мирослава і Володимир Приймаки, Ненсі і Богдан Приймаки; **по 50.00 дол.** — Ольга і Степан Ганушевські, Аріядна і Людвик Бахи, Іванна і Мирослав Мартинці, Текля і Стефан Приймаки.

3 нагоди 50-ліття подружнього життя **Мирона та Ірини Руснаків** бажає міцного здоров'я і всього найкращого, та складає **50.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку

Наталія Базарко.

Щира подяка 47-му Відділові СУА в Рочестері, що дав мені можливість бути делегаткою XXIII Конвенції СУА. З вдячності складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Марія Липал.

У першу річницю смерті **бл. п. о. Володимира Грабця** родина складає в пам'ять покійного з його спадку через 33-й Відділ СУА **1,000.00 дол.** на розбудову Українського Музею.

Міра і Роман Грабці.

Виконуючи волю мого стрийка **бл. п. Остапа Савчинського**, яка була записана у його завіщанні, пересилаю **500.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Зірка Савчинська-Рудик.

Дякуючи Марії Фіглюс з Денверу, Кольорадо, за широкосердечну гостинність в часі нашого перебування в Кольорадо, пересилаємо через 47-ий Відділ СУА **20.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Іван і Марія Крамарчуки, Рочестер, Н.-Й.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

In memory of my two deceased brothers, **John Beck** and the very **Rev. Andrew Beck**, I am donating **\$10,000.00** to the Ukrainian Museum's Building Fund.

Mary Beck.

В світлу пам'ять **проф. Лева Поповича** зложили через 64-ий Відділ США **2,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею

Ярослава Попович-Пастушенко і Мирослав Пастушенко.

У пам'ять чоловіка **бл. п. Лева Семущака** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Стефанія Семущак.

У пам'ять брата **бл. п. Стефана Біловуса** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Ольга Косаревич.

У 10-ту річницю смерті **бл. п. Стефанії Бах 1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складають **чоловік Людвик, дочка Мія, син Марко.**

У пам'ять моїх покійних родичів **Дмитра та Олени** і мого покійного брата **Михайла** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Отець Митрат д-р Іван Біланич.

Замість квітів на свіжу могилу в пам'ять **бл. п. Ірени Щербанюк**, членки 64-го Відділу США, на потреби Українського Музею в Нью-Йорку зложили: **150.00 дол.** — д-р Нестор Близнак і д-р Ірена Патрило; **по 100.00 дол.** — Олена Качала, Марта і Роберт Торіеллі; **по 50.00 дол.** — Микола і Зірка Галіви, Ольга Мацюкевич, Христя і Юрій Навроцькі, Богдан і Лідія Паславські, Іван і Стефа Серанти; **30.00 дол.** — Софія Патрило; **по 25.00 дол.** — Євгенія Корчинська, Анна Любинська, Оксана Любачевська, Ольга Магоцька, Василь і Зеновія Никифоруки, Марія Шуст; **по 20.00 дол.** — Тамара Бутович, Лідія Крушельницька, Павло і Люба Михалевичі, Дарія Пасічняк, Оксана Рак, Любомира Пежанська, Стефанія Савчук; **по 10.00 дол.** — Наталія Білоус, Софія Салдан, Дарія Костів.

Замість квітів на свіжу могилу нашої дорогої приятельки **св. п. Ірени Щербанюк** складаємо **100.00 дол.** на Український Музей.

Д-р Роман і мгр Ольга Морози.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірени Щербанюк** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Марта Цимбаліста.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірени Щербанюк** складаємо **10.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

64-ий Відділ США.

Згідно з дорученням Управи нашого Відділу, пересилаю **20.00 дол.** як даток на Будівельний Фонд Українського Музею, вшановуючи **бл. п. Марусі Даниш.**

Ольга Білостоцька.

В пам'ять **бл. п. Марії Мандро** через 34-ий Відділ США **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складає

Іван Мандро.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Слави Олесницької** складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Дарія Кузик.

Замість квітів на свіжу могилу **Ярослави Мосори-Олесницької** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Ізидора і Богдан Боярські.

В пам'ять пок. **Ростислави Лемахи-Гаєцької**, матері Гаєцької-Винар і бабуні Тарасика, Міся і Лелі, складаю **15.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Олена Стельмах-Морозевич.

В пам'ять мами **бл. п. Неонілії Тершаковець** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Д-р Остап і Віра Тершаковці.

В пам'ять **бл. п. Неонілії Тершаковець** складаємо на потреби Українського Музею: **по 200.00 дол.** — д-р Роман і Анна Алиськевичі, д-р Андрій і Тетяна Тершаківці; **150.00 дол.** — Ліда і Орест Білоуси; **по 100.00 дол.** — Марія Тершаковець і Роман Гавриляк, Марта Черник, Оксана і Василь Леви, Марія Савицька, Лідія і Богдан Гайдучки, Марія і Ярослав Томоруги; **по 50.00 дол.** — Емілія Лопатинська, д-р Ярослав і Оля Ставничі, Марія і Богдан Качмари, Борис Кекіш, Лариса Даник; **20.00 дол.** — Юрій Олесницький.

In memory of Joseph Starostiak I am donating **\$25.00** to the Ukrainian Museum.

Mary Dushnyck.

Замість квітів в пам'ять **бл. п. Євстахії Шуган**, членки 64-го Відділу, складаємо **10.00 дол.** на Український Музей.

64-ий Відділ США.

Замість квітів в пам'ять **бл. п. Євстахії Шуган** складаємо **25.00 дол.** на Український Музей. **Лідія і Богдан Гайдучки.**

У світлу пам'ять **бл. п. Євстахії Шуган** складаємо **20.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Микола і Олена Климишини.

Замість квітів на свіжу могилу в пам'ять **бл. п. Євстахії Шуган**, на потреби Українського Музею в Нью-Йорку зложили: **по 25.00 дол.** — Дарія Байко, д-р Осип Данко, Олег і Дарія Савківі, Роман Гавриляк і Марія Тершаковець, Ілона Шиприкевич, д-р Андрій і Тетяна Тершаківці.

В пам'ять **д-ра Романа Кравчука** складаємо **50.00 дол.** на Український Музей. **Д-р Володимир і Марія Віршуки.**

У світлу пам'ять **Євдокії і Романа Семена Кушнірчуків** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Лідія Бук з родиною.

У пам'ять **бл. п. Романа Плахти** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Лідія Кий.

В пам'ять наших рідних **бл. п. Славки з Яримовичів і Павла Решитухів**, спочилих в Гаях Великих коло Тернополя в Україні, складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку.

Оксана І. та Лев Шури.

Замість квітів на свіжу могилу в пам'ять **бл. п. д-ра Романа Кравчука** зложили **50.00 дол.** на розбудову Українського Музею, а дорогій Наталці з родиною висловлюють глибокі співчуття **Мирослав та Іванна Мартинці з родиною.**

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Степана Почаївського** (Монтреаль, Канада) складаю **25.00 дол.** на розбудову Українського Музею.

Людвик Бах з родиною.

Замість квітів в пам'ять мого тата **бл. п. Василя Хамуляка** складаю **40.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Анна Хамуляк.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Василя Хамуляка** складаємо на потреби Українського Музею: **по 25.00 дол.** — Дарія Байко, Марія Шуст; **по 10.00 дол.** — Христина Певна, Розалія Фенчинська, Наташа Дубович; **по 5.00 дол.** — Марта Бачинська, Лідія Гайдучок.

Продовження в наступному числі.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

21 вересня 1993 року з волі Всевишнього відійшла у вічність членка 64-го Відділу СУА в Нью-Йорку **бл. п. Ірина Радловська-Щербанюк**.

Народилася Ірина у священничій родині о. Тита Глібовецького, який помер молодим, залишивши 10-літню Ірину сиротою. Мама згодом учителювала в "Рідній Школі" у Львові, де Ірина закінчила гімназію СС Василіянок. Після матури вступила на медичний факультет Українського Тайного Університету, який польська влада в 1925 р. закрила й Ірина не закінчила студій. В 1926 р. вийшла заміж за Ореста Радловського, одного з директорів Центросоюзу.

Була активною членкою товариства "Порадня матері", цікавилася життям "Молодої музи" у Львові.

Під час більшовицької окупації заарештували її чоловіка, який в 1941 р. загинув у тюрмі. В тому часі була працівницею музею ім. Івана Франка у Львові.

Під час німецької окупації, знаючи добре німецьку мову, була керівником персонального відділу Хліборобської Централі. Займаючи відповідальний пост, дуже допомагала молодим українцям — працівникам Централі. У 1944 р разом з мамою покинула рідні землі і подалася до Австрії, де померла її мама. В дальшій мандрівці переїхала до Німеччини, де біля Лянсгута жила аж до виїзду до США в 1949 р. В 1950 р. в Нью-Йорку вийшла вдруге заміж — за Ярослава Щербанюка, який помер в 1987 р.

Ірина була членкою 64-го Відділу, виконувала всі обов'язки доброї членки. Була жертвенною і не жаліла грошей на допомогу потребуючим, зокрема дітям і сиротам. Відзначалася товариською вдачею та любила людей. Хворіючи останніми роками, не могла брати активної участі в житті Відділу, але цікавилася працею СУА, зокрема свого Відділу.

На Панахиді Ірину прощала членка Управи 64-го Відділу Уляна Старосольська, а від Українського Музею — Іванна Рожанковська, адже покійна була його щедрим фундатором.

Відійшла у кращий світ на 88-му році життя, залишивши смуток у близьких приятелів, які не опускали її аж до смерті.

Вічна їй пам'ять!

Христя Навроцька.

Відходять з рядів СУА довголітні членки, залишаючи прогалину в ділах і смуток серед рідних та приятелів, 27 квітня 1993 р. в Каламазу, Мишиген, на 93-му році життя померла членка 22-го Відділу в Чикаго **бл. п. Марія Голуб**.

Марія (з дому Гелемей) народилася в Острові, пов. Галич, закінчила учительський семінар Сестер Василіянок у Станиславові, але будучи українкою, мала труднощі влаштуватися на працю за спеціальністю на рідних землях. Спочатку вчителювала на польських теренах і лише згодом вдалося їй працювати учителькою в Перлівцях, пов. Галич, у Сваричеві, пов. Долина, а опісля у Станиславові, де була директоркою 7-класової школи.

Воєнні події примусили родину Голубів (Марія вийшла заміж за полковника УНР Андрія Голуба) емігрувати на Захід, і вона опинилася у таборі переселених в Регенсбурзі, Баварія. Марія продовжувала виховну працю учительки в таборовій школі, працюючи одночасно головою ОУЖ. По приїзді до Америки в 1949 р. поселилася в Нью-Джерзі і зразу включилася в ряди СУА, активно співпрацюючи з тодішньою головою Оленою Лотоцькою. Життєві обставини вимагали зміни місця перебування, і Марія

Голуб переїхала з чоловіком до міста Каламазу в Мишигені, де залишилася аж до кінця життя.

Вступивши в члени 22-го Відділу СУА в Чикаго, вона, хоч віддалена від осередку, постійно підтримувала тісні зв'язки з Відділом. Цікавилася його працею, точно виконувала свої зобов'язання, коли лише могла і дозволяло здоров'я — приїздила до Чикаго на важливі імпрези Відділу, щедро жертвувала на його потреби, постійно підтримувала листовний зв'язок з членством. Мабуть, не було Різдва, Великодня чи іншої святкової події в діяльності Відділу без щиросердечного привіту від Марії Голуб. У своєму англomовному оточенні в Каламазу інформувала знайомих про Україну, її історію, культуру, була завжди обізнана з усіма подіями в Україні, раділа самостійністю своєї Батьківщини: долю українського народу завжди ставила на чільне місце.

Покійна Марія Голуб залишила у смутку дочку Ліду Флунт, внуків Юрія і Марка (син Юрій, пор. Дивізії "Галичина", загинув в боях УПА) та дальшу родину в Америці і Україні. Похована на католицькому цвинтарі в Каламазу.

Хай ця скромна згадка буде китицею квітів на далеку могилу доброї, шляхетної і високоїдейної людини.

Мирослава Шевчик,
пресова референтка.

17 червня 1993 року відійшла у вічність членка 21-го Відділу СУА у Брукліні, Нью-Йорк, **Емілія Саноцька**.

Народилася Емілія 8 листопада 1914 року в Надвірній, Західня Україна. Закінчила вчительський семінар Сестер Василіянок у Станиславові. Після Другої світової війни, одружившись з д-ром Олександром Саноцьким, переїхала до Америки. Була матір'ю двох дочок — Оксани Лев та д-р Уляни Саноцької-Фуртак і бабунею п'ятьох внуків.

Після смерті чоловіка Емілія перебрала секретарство 158-го Відділу Українського Народного Союзу. У 21-му Відділі СУА кілька років займала пост пресової референтки, була активною у бруклінській громаді.

Емілія Саноцька була щирою патріоткою, любила свій народ та нашу Батьківщину Україну.

Вічна їй пам'ять!

НЕ ЗАБУДЬ ПОМОЛИТИСЯ БОГУ

Раннім ранком чи пізньої ночі,
Де б тобі не прийшлося бувати,
До небес підіймай свої очі,
Говорила мені моя мати.

Не забудь помолитися Богу,
Бо в молитві надія і сила,
Стане легше терниста дорога,
З нею всюди ти будеш щасливий.

Ті слова мені в серце запали
На весні, мов дозрілі зернята.

І рясні їх дощі поливали,
То ж за мене молилася мати.

В ніжнім смутку твоїм, голубице,
Океан доброти відчуваю.
Твоє слово, неначе перлина,
В синім небі, мов зіронька сяє.

Срібло скроні мої покриває,
Вже і сонце на захід схилилось,
Але слово твоє пам'ятаю:
"Не забудь, не забудь помолитись!"

Київ. Видубецький монастир.

Kyiv. Vydubeckyj monastery.

ДІДУСЕВЕ ДИТИНСТВО

ОЛЯ ГАЄЦЬКА

— Вже приїхали, вже приїхали, — радісно крикнув Петрусь, коли побачив крізь вікно таткове авто біля хати. Татко привіз дідуса з летовища, а Петрусь вже від самого ранку чекав тієї хвилини, коли дідусь повернеться зі своєї першої після довгих років подорожі на Україну.

Ніхто не вмів так цікаво розказувати історій, особливо про своє дитинство, як дідусь. Петрусь багато вже довідався з дідусевих розповідей про Україну, але все ще більше хотів знати. Дідусь плянував відвідати своє родинне село під час Різдва, і Петрусь хотів знати, що

там тепер діється. Чи люди вже моляться у церкві, яка була замкнена довгі роки, і як святкують Різдво. Петрусь хотів знати, чи віднайшов дідусь рідну хату, в якій колись на Свят-вечір стояв дідух, а за накритим вишивкою столом сиділи поважно його дідо з бабунею, тато і мама та маленька сестра Марійка, очікуючи його, що тоді малим хлопчиною ходив колядувати.

Привітанням і поцілункам не було кінця.

— Дай дідусеві відпочити по довгій подорозі! — сказала мама.

Петрусь заспокоїв свого песика Круцька, щоб не галасував, а сам терпеливо чекав під дверима, коли пробудиться дідусь.

— Ходи до мене, Петрусю, — почувся на решті лагідний голос з дідусевої кімнати. За хвилину Петрусь примостився на ліжку біля дідуса і слухав.

— Те, що скажу тобі, — це не весела історія, але правдива, та ти вже великий хлопчина і повинен усе зрозуміти. Ти знаєш, що давно, малим хлопцем я часто перебував у домі свого малого приятеля Юрка в містечку далеко від рідного села. Тоді саме почалася війна, й родина мого малого приятеля була примушена раптом виїхати і, втікаючи від ворогів, забрала мене з собою. Я довго плакав за своїми батьками і дідами, але ніхто не міг мені нічого порадити. Тепер думав, що віднайду хоч декого з моєї рідні, або хоч їх могили, але там вже нікого не було. Більша частина села згоріла, а приятелі моїх батьків були свідками, як прийшли наші вороги більшовики і забрали та вивезли мою рідню в далекий Сибір. Вони чули, як плакала за мною моя маленька сестричка Марійка, але ніхто не міг нічого допомогти. Вони розказали мені про страшну загибель моєї рідні та про те, що моя сестра повернулася сама з Сибіру, і вони допоможуть мені її відшукати. Мій Свят-вечір на Україні по довгій розлуці був сумний. На столі у приятелів моїх батьків світи-

О. ГАЄЦЬКА

ТЕПЛИЙ КРАЙ

Ген летить літак горою
Аж у теплі ті краї —
Там де пальми все зелені
І квітки цвітуть взимі.

Гори снігу залишає
За собою на землі,
На острови від'їжджають
І дорослі, і малі.

Їде Костик і Даруся,
Мама, тато й тітка Нуся,
Щоб погрітись на піску
І на сонці й в холодку.

Теплий вітер повіває,
Струнки пальми нагинає,
Море гостям нашим милим
Присилає теплі хвилі.

лися чотири воскові свічечки, а по вечері прийшли малі колядники і нагадали мені моє дитинство. Вночі у прикритій снігом старій церквці відправлялася перший раз по довгому часі Служба Божа, а люди співали "Бог предвічний народився".

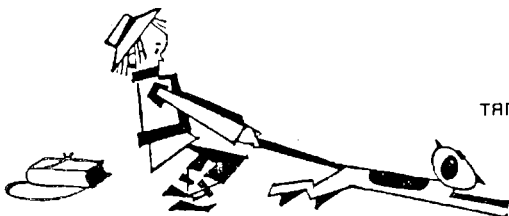
Петрусь побачив сльозу в очах дідуса, але почав розказувати йому, як то він навчився вже кілька нових щедрівок і в йорданський вечір піде з хлопцями щедрувати. Всі зібрані гроші передадуть хлопці для дітей — жертв Чернобиля.

— Не журися, дідусю, на другий рік я поїду з татом на Україну і ми допоможемо віднайти твою сестричку.

*****

НЕ ТЯГНИ!

— Не тягни kota за хвіст!
— Я не тягну. Я тільки тримаю за хвіст, а він сам тягне...

У РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НАТАЛІЇ СТЕФАНІВ

Наталія Стефанів (з дому Завадська) народилася 1904 року в с. Воскресінцях коло Коломиї на Гуцульщині у великій священничій родині о. Андрія Завадського. Була наймолодшою сестрою чотирьох братів і п'яťох сестер. З дитинства виростала у великій любові до церкви, народу і всього українського.

Безжурні літа дитинства закінчилися з вибухом Першої світової війни, яка принесла великі нещастя нашому народові, не поминувши і родини Наталії, бо у военній хуртовині загинули два її брати — Андрій і Володимир. Улюблений батько о. Андрій також передчасно осиротив родину.

Часи визвольних змагань 1918 року застали Наталю у Львові, де вчилася в учительській семінарії. Вона завжди знаходила час допомогти українським воякам, що обороняли Львів.

Учительську семінарію закінчила в 1922 році. В наступному році поїхала на Закарпаття відвідати свою найстаршу сестру Стефанію Новаківську, яка проживала в Ужгороді. В той час на Закарпатті, хоч там була чеська влада, стояли частини Галицької Армії. В Ужгороді познайомилася з полковником Гнатом Стефановим, колишнім комендантом українського війська у Львові. Знайомство перейшло у дружбу і увінчалася одруженням. Наталка вчителювала в народних сільських школах. Загартована твердою дійсністю вчасної молодости, не піддавалася легко, працювала завзято і старалася прищеплювати дітям любов до всього, що українське. Чоловік Наталії, Гнат Стефанів, колишній старшина австрійської армії, прославлений комендант оборони Львова, відмовився прийняти пропозицію чеської влади і вступити до чеського

війська. Його патріотичні почуття широго українця і бойовика не дозволили йому залишити своїх українських вояків і перейти задля користи на чужу службу. Тому прийняв "цивільну" працю при рубанні лісів і на тартаку.

Родина в них збільшилася дочками Олею, Дарією, сином Гнатом (тепер полковник американської армії) та наймолодшою Вірою.

Прийшли трагічні події березня 1939 року. Мадяри зайняли Карпатську Україну і почалося горе для українців. Ціла родина, залишивши все, що мала, мусіла втікати до Румунії, опісля до Австрії, а в кінці вересня, після поразки Польщі, прибула на Лемківщину. Тут хоч на короткий час зажили спокійно. В атмосфері тихого села, підгірських золотих полів, шумливих лісів ожила мистецька муза. Наталія почала малювати. Вроджені здібності збагачувала навчанням у славних малярів, і перш за все в Олені Кульчицької. Її картини, різні в техніці виконання, переважно квіти і краєвиди, здобули їй визнання.

Під кінець Другої світової війни, після переїзду з цілою родиною до Баварії, осіли в Регенсбурзі. Тут Наталія включилася в активну громадську діяльність таборового життя, а вільний час присвячувала улюбленому малярству.

По смерті чоловіка в 1948 році дальший шлях простелився в Америку. Почалися нові труднощі, особливо фінансові. Хоч дві старші дочки були вже одружені, молода 44-річна вдова з підростаючим сином і дочкою була змушена виконувати різну роботу, щоб прогодувати родину. У пригоді стало малярство: працювала в комерційній установі — малювала квіти.

Поволі обставини нормалізувалися, наша мисткиня часу не гайнувала. Закінчила мистецьку школу при Темпл університеті, де удосконалила мистецтво кераміки, і свої знання передавала учням школи малярства при Мистецькій Студії у Філядельфії.

Підтримувала тісні контакти з видатними українськими малярами Петром Мегицом, Петром Андрусівим, Василем Дорошенком та іншими при видаванні цінного журналу "Нотатки Мистецтва".

На виставках її картин, зібраних за довгий час наполегливої праці, українська громада мала не раз нагоду ознайомитися з її дуже гарними і дбайливо опрацьованими творами. Її пляни, покладені на себе обов'язки ніколи не кінчалися. Журилася тільки, що час втікає, а завдань в неї ще багато.

Затяжна хвороба, а також вік привели її до передчасного спочинку 13 жовтня 1992 року. З відходом бл. п. Наталії Стефанів відійшла від нас шира українська патріотка, яка старалася завжди бути активною, належала до багатьох організацій, особливо близькою їй була Марійська Дружина церкви Царя Христа, де знаходяться кілька її творів, а також Союз Українок Америки. Була довголітньою примірною членкою 20-го Відділу ім. Олени Теліги.

Членки 20-го Відділу з великим сумом сприйняли відхід своєї дорогої поестри та дорожать споминами про неї.

Похорон відбувся у Філядельфії з української католицької катедрі Непорочного Зачаття на цвинтар Св. Марії на Факсчейзі.

В доказ пошани, в пам'ять покійної членки 20-го Відділу склали на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" 160 дол.

Нехай чужа, але привітна американська земля буде для неї легкою!

Євгенія Новаківська.

Українська громада Рочестеру, Нью-Йорк, провела в останню дорогу м'р **Оксану Кулик**, учительку школи ч. 36, яка упокоїлася в Бозі 29 жовтня 1993 року на 54-му році життя.

Народилася Оксана в Україні, у 1949 році прибула з батьками до Америки, відтак замешкала у Канаді в місті Монреалі, де пізнала свого майбутнього чоловіка Євгена Кулика. У 1966 році переїхала жити на постійно до Рочестеру, де відтак учителювала в багатьох школах міста, включно з українською школою св. Йосафата. Вихована у Спілці Української Молоді і Пласті, була свідомою українкою, активно в Союзі Українок Америки, член-

ВІД РЕДАКЦІЇ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів, статтей. Згідно з журналістичною практикою не подається копій, що були поміщені, чи переслані до інших газет чи журналів. Будемо вдячні, коли пресові референтки та дописувачі будуть придержуватися тієї засади.

Редакція не приймає матеріалів, не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати неввічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508. Fax: (212) 254-2672

Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ.

64-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Загальні збори 64-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 19 грудня 1993 р. Головою зборів була Лідія Крушельницька, секретаркою — Слава Рубель. Окружну Управу репрезентувала її голова Надія Савчук.

Збори вибрали Управу Відділу в такому складі: Ніна Самокіш — голова, Дарія Костів — заступниця голови, Любомира Артимішин — протоколярна і кореспонденційна секретарка, Софія Салдан — фінансова секретарка, Володимира Івануса — скарбничка.

Референтки: Марія Палідвор і Любов Раковська — організаційні, Галина Ціґаш і Слава Рубель — суспільної опіки, Оксана Кузишин — музейна, Лариса Зелік — мистецька, Христя Навроцька — пресова, Люба Прокоп — імпрезова, Євгенія Корчинська — господарська.

Контрольна комісія: Оксана Рак — голова, Наталія Білоус — заступниця голови, Галина Кіляр, Стефанія Пурій і Наталія Соневицька — членки.

Христя Навроцька,
пресова референтка.

89-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КЕРГОНКСОНІ

Річні загальні збори 89-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні, Нью-Йорк, відбулися 4 грудня 1993 р. Головою зборів була Євгенія Рубчак, секретаркою — Зеновія Ковальська.

Управу на 1994 рік вибрано в такому складі: Стефанія Барановська — голова, Анна Слободян — заступниця голови і зв'язкова референтка, Марія Мороз — секретарка (в заступстві Михайлини Баран), Агнес Хоманчук — скарбничка.

Референтки: Осипа Дудинська — організаційна, Людмила Волянська — культурно-освітня, Зеновія Ковальська — імпрезова, Меланія Кокорудз — суспільної опіки, Ольга Денисенко — пресова, Євгенія Рубчак — музейна, Зеновія Гулей — мистецька, Анна Вербовська — стипендійна, Лідія Яців — виховна і зв'язків зі СФУЖО.

Контрольна комісія: Ярослава Ціханська — голова, Дарія Хухра, Ярослава Крижановська — членки.

Ольга Денисенко,
пресова референтка.

кою 46-го Відділу. Як зразкова вчителька, Оксана гідно представляла свою школу перед Асоціацією Учителів, читаючи доповіді на виховні теми. Любила читати, подорожувати і співати. У родинному колі була зразковою дружиною, доброю мамою. Передчасно залишила свого чоловіка Євгена, сина

Зенона, дочок Адріану і Ліду, батьків Ірину і Миколу Лебедів у Монреалі.

Сумний обряд простягнувся з похоронного заведення Павла Гарріса до церкви св. Йосафата, а відтак на кладовище св. Гробу в Рочестері. На тризні присутні жертвували на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорно-

біля і на Український Музей у Нью-Йорку.

Короткі похоронні виступи окремих представників товариств, тужливе "Вічна пам'ять" хору "Сурма" завершили останню дорогу покійної Оксани Кулик.

Лариса Харамбура.

"Our Life" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian National Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003

Annual subscription in the United States of America for UNWLA members is \$25.00 (single copies \$3.00 each).

Annual subscription in the United States of America for non-UNWLA members is \$30.00.

In countries other than U.S., annual subscription is \$40.00 in U.S. currency.

THOSE RATES ARE EFFECTIVE JANUARY 1, 1994.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна — 25.00 дол. для нечленів СУА — 30.00 дол. (поодинокі число 3.00 дол.)

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США — 40.00 американських доларів.

Зміна в передплаті ввійде в силу 1 січня 1994 року.

© Copyright 1994 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
Fax (201) 772-1963

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional mailing offices" (USPS 414-660)

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Взори жіночих сорочок Київщини. Із збірки Климента Габданк-Рогозинського. Вишивати нитками Д.М.С. червоними ч. 321, синіми ч. 517 і чорними. Рисувала Любов Попадинець.
Designs for women's blouses from the Kyiv region. From the collection of Klymentij Habdanĭk-Rohozynskij. Embroidered with DMC threads: red #321, blue #517 and black. Drawing by Liubov Popadyneĭ